Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 45 (1400) A. 26:TE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 9 NOVEMBER 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Inför Marika Stjernstedts nya bok: Alma Wittfogels rykte.

DET ÄR NU OMkring sjutton år sen jag första gången såg Marika Stjernstedt en afton på Nya Idun. Man är van att där finna experter på alla områden af kvinnlig intelligens och förmåga, men just därför mera sällan representanter för den första ungdomens fägring. Så har hennes bild från denna afton kommit att dröja i mitt minne som någonting sällsynt och strålande, och kanske synes det mig därför endast följdriktigt att dessa egenskaper och hennes utveckling som skriftställarinna i allt rikare och mera mognadt mått kunna gälla som attribut till hennes författarskap.

Ty det är helt enkelt faktum att i denna stund ingen af de kvinnliga bärande krafterna inom vår litteratur vare sig i fråga om stilistisk formfulländning eller lefvande skildringsförmåga når fram till henne på det fält, som hon tagit till sitt, den verklighetsmark, som hon med fast och målmedveten fot beträder. Hennes namn hör visserligen ej till dem, kring hvilka skilda meningar samlas i så lofvärd endräkt som exempelvis kring Selma Lagerlöfs, men man kan icke heller tänka sig en lyckligare diktarnaturell till vinnande af en värld än just denna författarinnas. Hon ser på människorna som i en sorts andesyn, kastar en skimmerdräkt af dröm och fantasi omkring dem, gör dem betagande, oigenkänneliga, aldrig direkt verkliga, ingenting att peka på, ingenting att känna sig träffad af och harmas åt. I hennes hand blir den druckne prästen till Gösta Berling, en glansgestalt, som till och med teologerna omfatta med sympati — hvarför? Helt enkelt därför att han aldrig i verkligheten kommit i deras väg.

Marika Stjernstedts skaparkynne är emellertid af diametralt motsatt art, hon rör sig med realiteter, ser människorna sådana de äro och begär vår medkänsla för dem utan beting från moralisk eller ideell ståndpunkt. Ty detta är det svåraste, säger hon, kärleken, icke den som gäller två människors stora lycka, utan "det allomfattande, allförstående, eviga, vida mäktigare".

Hos henne blir den druckne prästen helt enkelt en förfallen man, som dukat under för ett honom öfvermäktigt begär. Han omges ej likt Gösta Berling af någon skönhetsgloria och dock inger hans verklighetstecknade gestalt snarare medlidande än motvilja. Det är en bild af gripande ödslighet, då den stackars mannen på julaftonen i ett dunkelt behof att tillfredsställa den samhörighetskänsla, som han genom sin skötesynd förlorat, tänder en julgran och låter hänga upp köttbitar i grenarna åt husets kattor, medan han från soffan med sina dimmiga blickar åser deras festmåltid.

Men det är ej enbart mänskligheten i dess helhet utan en bestämd del däraf, som framför allt ligger författarinnan om hjärtat i historien om Alma Wittfogels rykte. Det anger redan titeln, och vore hon väl annars en produkt af sin tid och dess hufvudströmningar, om hon ej följde feminismens stora och i stort berättigade demonstrationståg på världens alla stråkvägar.

Det finns rörelser till hälsa, som naturenligt uppstå med härjande epidemiers hela spridningsförmåga, likställighetskrafvet är en sådan rörelse och ju längre den sträcker sig nedåt i de breda lagren, dess starkare bli härropen äfven inom kvinnornas läger. Det är ju sant att murar fallit och falla, att syster nu mera ärfver lika med bror, men vid arfvet af tradition och slentrian äger dock mannen fortfarande mången förmån och undantagsrätt, som gör hans ställning i samhället betydligt lättare än kvinnans, och det är mot denna punkt som Marika Stjernstedt riktar sina vapen, mot orättvisan i att man och kvinna lyda under skilda morallagar, orättvisan i att det som för den ena anses tillåtet eller ursäktligt, blir till undergång och vanrykte för den andra. Hon förnekar berättigandet af den piedestal, där männen på bekvämt afstånd från deras egna privilegier ställt upp kvinnan som helgon utan rätt till mänskliga frestelser. Kommer en sådan dock i hennes väg, vacklar hon och får svindel däruppe på sin trånga höjd, ja, då är hon förlorad, en fallen kvinna, byte för de roflystna, som icke längre behöfva ta någon hänsyn, och hon glider djupare och djupare ned på det sluttande planet.

FÖRFATTARINNAN MARIKA STJERNSTEDT.
Efter nytaget porträtt för Idun af Ateljé Kaudern.

Och det är icke endast männen, äfven kvinnorna, de som varit starka eller skyddade nog att hålla sig kvar på piedestalen, omhulda de nedärfda begreppen, fördomarna mot deras olyckligaste medsystrar, äfven de hjälpa till att stöta de brännmärkta djupare ned, genom att döma dem från ståndpunkten af egen oförvitlighet. De kunna ej upprätta dem, därför att de på sin höjd i nedlåtande barmhärtighet sänka sig till dem, aldrig gå dem till mötes enbart i medkänsla för en nödställd like. Den lilla slumsystern, som söker bland gatornas mörker i kärleksvilja att hjälpa, hon, som då hon finner en förolyckad icke predikar, endast pysslar om henne, talar lena ord och behandlar henne som ett litet sjukt barn, hon som endast stilla länker: "det kan finnas så mycket, det är inte godt att fatta allt", hon lyckas ännu vinna den olyckligas förtroende, hennes sista sorgliga lättnadsbikt.

Men Kaja Gille misslyckas, Kaja Gille, representant för den moderna kvinnotyp, som kanske skulle kunna nämnas själftillräckligheistypen, käck, stark, skyddad mot erotik genom tusen samhällssträfvanden, "en akrobat i synpunkter", eldad af begär att rädda den fallna, men utan förståelse för möjligheten af hennes fall och med det oeftergifliga krafvet att den förvillade skall "hugga i och ta nya tag".

Men Marjanna tar inga nya tag, endast ett språng i vattnet vid en af stadens kajer, och så är hennes historia slut, en af de mångas.

Alma Wittfogels historia är en annan, äfven hon har en gång bland lifsgåtorna gissat fel, tagit blodets röst för kärlekens och gått vilse, men hos henne finns en botten af kraft och mod, som låter henne stå upprätt och hålla stånd mot gifthuggen, och hon vågar till och med ta Marjannas moderlösa barn till sig, ehuru hon vet att tungorna därigenom skola få nytt stoff att kasta sig öfver. Hon är en af de få, som med lyft panna lyckas kämpa sig igenom, men undantagen bekräfta ju endast regeln.

Utan att Marika Stjernstedts böcker någonsin skulle kunna gå under namnet tendensromaner, visar hon dock allt tydligare med hvarje arbete att det är något hon vill bära fram, något mer hon åsyftar än att endast underhålla sina läsare med en briljant berättarkonst. Hennes förmåga att lefvandegöra, hennes behof att teckna lifvet med skarpa, fasta verklighetskonturer, skjuta dock den befintliga tendensen så pass åt sidan, att de som kräfva en påtaglig sådan kanske i motsats till Goethe skulle känna sig frestade att utropa: man merkt nicht die Absicht und wird verstimmt.

Alma Wittfogels rykte väcker en fråga, som torde komma att ställas under debatt, kanske finnas de, som i bokens syfte befara en sedeupplösande antihandskmoral, krafvet på lika njutningsrätt för båda könen, ännu vidare gränser än hittills för lättsinnets och ansvarslöshetens område, men det vore förvisso att läsa en allvarsbok med förvänd syn. På det skarpaste betonar författarinnan hur bittert alla, man som kvinna, få bära straffet för sina blinda och fåvitska gärningar och för den stora försyndelsen att låta "sinnena välja innan hjärtat sagt sitt varde", hon fordrar endast den rättvisan, att ej kvinnan skall dömas som en utom frestelsen stående varelse, så mycket hårdare och fullständigt tillintetgörande för den skuld, som dock aldrig är ensamt hennes.

Kaja i sin ifver för kvinnosaken, ännu fången i det fasta nätet af en gång bundna fördomar, säger:

— Det är viktigt för kvinnorna att ingenting kan sägas om dem, nu mer än någonsin.

Och konsulinnan, människokärlekens representant, svarar:

— Om en liten människa som din väninna, fröken Wittfogel, är oklanderligt arbetsam, blygsam och redbar, så skulle menar du likväl hennes pris gå bort, i fall hon inte vore en fullkomlig vestal. Ack, hvad du har lefvat litet. Det vore ändå en alltför skamlig och rå värdesättning.

— Den är kanske inte min, men den är världens och framför allt, den är männens.

— Då, menar konsulinnan, bör du först och främst ge dem en annan.

— Inte så länge Marjanna går på gatorna, lyckas det oss. Med henne i ögonen se de alla, invänder Kaja.

— När de lyckats, slutar i stället Marjanna att gå där och tvingas göra något annat, som hon far bättre af — och de med. Hvad se de väl af henne för resten? Och med henne i ögat, som du säger, hvad se de af alla de andra kvinnorna?

— Ack, mitt barn, ge dem bara inte bistånd där!

— Du är ett barnsligt gammalt hjärta. Ibland, när du tycker om någon, säger Kaja.

Och konsulinnan svarar: Ja, det är kanske felet, vi ger inte andra rätt än dem vi tycker om.

Alltjämt bristen på kärlek, det är den som gör oss dömande och oförstående, den som hindrar Markus Gille att ha öfverseende med sin fars svagheter och som drifver honom att offentligt ge den stackars prästen ett slag i ansiktet, och det är först efter insikten om denna brist och efter straffet för lidna förvillelser som Markus och Alma, de två, som redan förlorat så mycket af den tid, de skulle lefva med hvarandra, mötas i ett ljust slutackord för att gå mot den framtid, som väntar dem, "full af arbete och ospard möda, men buren af deras goda vilja, deras tro och enighet".

Detta är innebörden af "Alma Wittfogels rykte". Måtte det som vanligt medryckande och fängslande innehållet ej ytligt slukas, som roande nöjeslektyr. Det ljuder därur ett väckelserop, som ej borde förklinga ohördt, äfven för dem, som ej genast stanna villigt lystrande. Frågor af värde komma oftast under debatt. Och är ej denna fråga en af de brännande — eller en af dem, som borde vara det? Vi kvinnor må väl glädjas, att en af våra främsta begåfningar brutit en lans därför. Jag kan blott önska ett:

Må den boken läsas af många!

SIGRID ELMBLAD.

Två dikter.

Af GUSTAF ULLMAN.

Runa.

HÄLLAR, SOM BRÄNNINGEN TVÄger,

ängar, där stormen leker,
strand, så öde och fager,
när solens guldblick smeker,
aldrig jag glömma förmår,
hur tidens böljgång går.

Vänner, som sågo mig lida,
minnets systrar och bröder,
kanske ni troget bida
hälsning från vän, som förblöder? —
Alltid i hjärtat jag bär
eder hågkomst kär.

Härlig er tonande visa
ville jag evigt spela.
Endast den kan lisa,
den allena kan hela
hjärtats brännande sår, —
hur tidens böljgång går.

Ledstjärnan.

— LYS I MITT LIF, DU ENDA, HVITA stjärna,

vägen mig gif
och vandraren värna!
Visa mig villande hemvägen du, —
det är tid, just nu.
Lys i mitt lif! —

Allt du mig var, du stilla, ljusa aning,
fjärran men klar, —
en signande maning.
Trogen du sände mig frälsande frid
i all nöd och strid. — —
Allt du mig var.

Ett pris af 100 kronor

utfästes härmed för den bästa

fosterländska dikt

afsedd att offentliggöras i Iduns första nummer för det kommande nya året.

Det är vår öfvertygelse, att i dessa tider af nationell väckelse och uppflammande kärlek till det egna landet, dess blomstrande kultur och eldande minnen, många hittills okända lyror skola få klang i sina tigande strängar och i sång vilja tolka hvad nationens hjärta är fullt af.

Täflingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskriften, **Iduns diktfäfling** samt åtföljda af förseglad motto, innesluttande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnad till redaktionen af Idun **senast den 1 nästkommande dec.**

Stockholm 1 november 1913.

IDUNS REDAKTION.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.
Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text.
30 öre å textsida.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Mannens trångmål — och kvinnans.

I.

DET ÄR FÖR UNDERTECKNAD ett behof att få uttala sin tacksamhet för artikeln "Mannens trångmål" i Idun för 26 sistlidne oktober. Ärligheten, frisinnet och den koncisa framställningskonsten äro betagande. Hela exposén af unga mäns utbildningssituationer är alltigenom den spirituellt koncentrerade sanningen.

Förf:s lilla rysning för det framtida ungkarlslifvets restriktioner i form af förbud och särskild skatt — "eller hvad ödet i dumhetens skepnad kan bereda mannen" — framkallar däremot inga sympatiska rörelser. Juristeriet och seminarismen ha visat sig kapabla af större vyer på annat håll och lära ej fastna i dylik småfnaskighet.

Med så mycket finare uppfattning har förf:n gifvit kontentan af den varaktiga äktenskapslycka, som moderna män och kvinnor, frigjorda från det elementäras förnuftslösa makt, göra sig förhoppningar om.

Något annorlunda tilltalar förf:s syn på nutidskvinnans förhållande till den hårda pressningen på mannens kapacitet. Man undrar att börja med om förf:n verkligen känner ett öfvervägande antal flickor, svamlande i prinsessdrömmar och fruar af lyxtypen. Eller om förf:n inte snarare går ut ifrån föreställningar, hämtade från hvad han ser af exponerad damlyx. Toaletter kunna vara ytterst vilseledande vid utkalkylerande af den kvinnliga normaltypen. I själfva verket är det endast undantagen, som i luxuösa hem fostras upp för en luxuös framtid som gemåler åt dignitärer. Som spekulationsobjekt för äktenskap stå dessa så högt öfver den för sin karriär slafviskt knogande, tämligen medellöse unge mannen, att han aldrig behöfver ägna dem en tanke. Har han inte släktingar inom den högre societeten — byråkratiens eller finansvärldens — så får han aldrig i tiden tillfälle att göra kur för någon grande dame på tjugo vårar. Är han utböling i storstad och följaktligen saknar hem, eller om han saknar representativt hem, inskränkes hans kvinnliga bekantskapskrets till gråstämningskamraterna i pensionatet eller någon buffet, anlagd på hemlösa. Prinsessdrömmar ta nog blygsamma proportioner vid flugsurr bland fiskben. Så för sådana drömmars skull riskerar han inte "das Lastthier eines Weibes zu werden". Ack, verkligheten är hård för de flesta, och barmhärtig är endast Maya. Det blir nödvändigt för röda hjärtan att låta illusionens gyllene solsken leka på kala ytor en gång då och då. Men med förväntningar ha fantasierna ingenting gemensamt i vår nyktra tid.

Tar man en flickskolekatalog för tio, femton år tillbaka och söker klargöra för sig hvad det blifvit af dess åttaklassister, så visar det sig, att det stora flertalet, det som utgått ur medelklassen, gifta som ogifta, verkligen arbeta och detta på fullt allvar.

Kvalifikationsfordran på kvinnor är i vissa lägre yrken icke så sträng. Man vill ha en billig arbetskraft och behöfver ej högre kvalitet. Plats kan flickan alltså möjligen få. Men där hon hamnat, där sitter hon. Är detta en framtidsvy af det sporrande slaget? Med tiden blir hon kanske ytterst skicklig i facket. Men får hon chefsplats? Sällan. Hon är kvinna.

Hur många yngre fruar äro ej numera en-

ERIK NORLINGS ARTIKEL "MANNENS TRÅNGMÅL" har, såsom man kunde förutse, då så brännbara ämnen berördes, väckt intresse och äfven opposition hos våra läsarinnor. Ett bevis härpå är de tre artiklar, hvilka vi i dag publicera, och där problemet om den ekonomiska balansen i äktenskapet skärskådas ur kvinnosynpunkt. Ämnet är emellertid af den räckvidd, att icke alla synpunkter ha kunnat framkomma i dessa artiklar, och tidningens spalter stå därför öppna för ännu några kortare sakliga inlägg.

samma om att sköta hemmet. Förf:n tror, att nutidstekniken så förenklat arbetet där, att det är rena latmansgörat. Det är emellertid, trots all teknik, ännu i vissa stycken rätt oangenämt och tröttsamt att utföra. Och hvad en arfvinges placering i "den surnade idyllen" betyder, därom blir det evigt manliga evigt oförstående.

Verkligheten tillåter ej bagatelliserande af sådana moment i hemlifvet. Där inga barn ta krafter och tid, och där mannen ej anser det "genant" att hustrun har färvärfsarbete, se vi väl nu mera beständigt, hur den gifta damen fortsätter i det yrke, där hon förut var hemmastadd — n. b. om hon får fortsätta. Staten för sin del är åtminstone inte angelägen att låta henne genom färvärf trygga äktenskapet. I enskild tjänst fortsätter hon i allmänhet så länge det tillåtes henne. Hon kan därunder ha det lika trångt som mannen. Så fort hon kommer inom hemmets dörr, måste hon korrigera misstag, uttänka nya order, som en gudinna i en blink skapa trefnad och trots yrkets strapatser söka vara lugn och ämabel husmoder. Kraftprofvet utfaller nog ej lyckligt alla dagar. Men ingen kan bättre än denna kvinna, själf jäktad, förstå mannens "tankspriddhet" och utan groll renoncera "artighetsbevisen". Den farlige "vännen" skymtar, tror jag, oftare i fransk roman och fördömlig svensk efterapning än i lefvande svenskt arbetslif.

Att begreppen hederlig karl och hederlig kvinna ännu inte tagas synonymt är att beklaga. Förf:n menar att de aldrig skola beteckna samma tankeinnehåll. Här har förf:n nog låtit en liten lapsus komma sig till last. "Man skall aldrig säga aldrig!" Den dag är redan inne, då många män kunna kallas hederliga i samma bemärkelse som kvinnor. Och vår utveckling skrider, som förf:n så klart anmärker, mot kvalitet.

Att den innersta ideella meningen i ett ömhetsförhållande till någon af motsatta könet "åsyftar skydd mot lifvets ensamhetsförnimmelse, människornas köld och ålderns skymning", det känner äfven den arbetande kvinnan. Och kan hon låta bli att längta efter ett dylikt skydd? Om hon begår misstag och söker ett, där det ej kan skänkas för lifvet, hur djupt beklagansvärd blir hon icke då. För mannen är ett sådant förhållande som vi veta "en episod", snart utplånad. Om hon förblir kyligt oberörd, uteslutande arbetsmaskin, ett den moderna industrialismens eller kulturens lastdjur så visst som något — hvad har hon annat än samvetets vittnesbörd om oförvitlighet att värma sig med på frusen ålderdom. Personligen är jag nu säker, att detta är värdt mera än minnen af dessa halmeldar, som förbrunnit och väl stundom svedt det finaste af allt hvitt, "den hederliga kvinnan". Trångmål mot trångmål — nog är genomsnittsmannen, som kan arbeta med perspektivet att ändå möjligen en gång hinna fram till oberoende i god social ställning utan att uppgifva hoppet om ett varmt eget hem till sist, praktiskt taget vida bättre ställd än genomsnittskvinnan, som under dagligt arbete för brödet endast grånar mot en gifvet enslighetsgrå ålderdom och ett knappare bröd. Med hvilket så naturligt följer det outtalade, men ständigt förnimbara ringaktande, som är den besittningslöses dagliga påbröd till torflighetsransonen.

Om mannen vid sidan af sitt yrkesarbete låter politiska intressen elda hågen, så räknas det honom till förtjänst om han kämpar för sin öfvertygelses seger. Är han lekman, kräfver samhället icke direkt att han där skall vidmakthålla den sälta hvarförutan det goda förruttnar. Men då en kvinna fått upp ögonen för sociala skamfläckar, anser man henne ta afstånd från kvinnligheten, om hon från slött fromma önskningar söker komma fram till reformerande handlingar. På samma gång kräfves direkt af henne hemmens konservering mot förskämning. Utan att underskatta det goda inflytandet af en orubblig kvinnlig rättrådighet i hemmen, kan man våga påstå, att verkningar af detsamma inte kunna radiera allt för långt ut från maktförutsättningarna. Visavi kvinnan är samhället en oresonlig institution, som kräfver ut ränta på aldrig placerade kapital. Först när den politiska likställigheten varit en hundraårig verklighet, kan mänsklighetens kvinnliga halfpart med större rätt ställas till räkenskap.

Världens gång är inte alltid densamma — formerna växla ju med framstegen — men i stort sedt blir väl lifvet alltjämt en brydsam gåta att lösa nöjaktigt. När hade flertalet — män som kvinnor — det lätt? Inte ens på den tiden, då män kunde nå ämbeten utan några kunskaper alls och kvinnor i allmänhet blefvo "försörjda" genom giftermål. Lysande väl ställda äro vi samt- och synnerligen i jämförelse med dem, som gått före oss för sekler tillbaka. Detta stämmer till förnöjsamhet med de vinningar tiden medfört och berättigar till förhoppningar om lösning af åtskilliga problem — äfven det ekonomiska — som nu alltför hårdt tynga den modernt känsliga människan.

Hennes behof, utdestillerade ur ett själslif, så oerhördt förfinadt i jämförelse med svunna generationers, skola nog i sinom tid temporärt lugnas genom nya ledmotiv i den mänskliga konserten. Där lugnet slutar, tar lidandet vid. Men för det finaste guldet var ju alltid degeln den gifna vägen.

Blotta medvetandet af en alltjämt fortgående själsförfining — tröstligt framträdande redan i Erik Norlings artikel — skänker balsam för mer än ett saknadssår.

GERTRUD RUNCRANTZ.

*

II.

I SIN ARTIKEL "MANNENS TRÅNGMÅL" framställer Erik Norling det kraf på hustrun, att hon skall dela mannens tunga försörjningsbörda. Det är en alldeles riktig synpunkt, blott att den icke — och det är orsaken att jag gripit till pennan — bort framställas såsom så ny. Ty den uppfattningen har

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.
Specialitéer: Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

icke blott de gifta kvinnor af en yngre generation, som arbeta i yrken för att dela — eller i icke alltför få fall öfverta — mannens försörjningsplikt: den uppfattningen har i alla tider alla rättskaffens hustrur haft. En sådan känner ansvaret för hemmets ekonomi fullt ut så starkt som sin man och hvad mera är: hennes dagsverke i hemmet motsvarar ett penningvärde, som i realiteten utökar familjens inkomster. Hon på detta sätt icke blott har ärligt förtjänat de plagg, "hon bär på sin kropp", utan kan därjämte ärligt säga sig göra skäl för husrum och mat. Äfven den man, som med det stoltaste tonfallet sagt sig vilja försörja en kvinna, tar denna hennes prestation med i beräkningen, fast han icke gärna ger den dess rätta namn.

Jag tror också för min del att hustrurna skulle kunna utan olägenhet idka direkt förvärfsarbete i högre grad än som nu är fallet: i alla händelser i de hem, där barn ej finnas eller redan vuxit upp. En hustru, som före giftermålet haft ett yrke, bör om möjligt inte släppa det helt och hållet, inte lägga af sina färdigheter, hon kan aldrig vara säker på att inte den dag inträffar, då den hårda nödvändigheten tvingar henne att öfverta försörjarens roll.

Men för det stora flertalet af unga hustrur blir hemmet det naturligaste arbetsfältet och ett rikt nog, äfven om hemmets skötsel förenklats.

Glöm icke, min herre, som så öfverlägset talar om den lata kvinnan, att i hemmen öfver vårt stora land göras också många goda och tunga dagsverken! Det öfverväldigande flertalet af våra svenska hustrur arbetar plikttroget och mången gång öfver förmågan, långt öfver hvad en betald hjälp skulle vilja åta sig att göra. Felet är bara det, att dessa, som verkligen arbeta, de synas icke så mycket som de lättjefulla. Jag tänker nu inte bara på våra bondhustrur, dem har ju herr Norling inte heller afsett. Jag tänker äfven på städernas hustrur, de ur arbetarklassen och de borgerliga. Alla fruar, som sköta huset ensamma eller med en liten halfvuxen jungfrus hjälp, alla änkor, som äro både familjeförsörjare och husmödrar, alla mödrar, hvilkas dagar och nätter upptas af barnen, de synas inte på promenaderna, på konditorier och förmiddagsbjudningar. Man glömmer dem därför lätt, medan man harmas öfver de lata och onyttiga, de fåfänga och självupptagna. Och det är visserligen sant att bakom en kvinna af den senare typen kan stå ett med möda sammanhållet hem, en nedtyngd och öfveransträngd man, men i de allra flesta fall finna vi nog en herre, som har råd att hålla en lyxfru och ge henne fina kläder och som inte vill ha henne annorlunda.

Denna typ kommer väl dock så småningom att försvinna, och väl vore det, äfven därför att hennes synder i oskälig grad vedergällas på hennes medsystrar. Äfven den kategori, som inte kan räknas till någon af ytterligheterna, som hvarken gör ett rationellt dagsverke eller är anstötligt lat, som står i utan att det blir så mycket af det, kommer att dö ut och ersättas af fackligt utbildad husmoder.

Men det är inte bara kvinnornas åskådning om hustrurnas plikter, som behöfver reformeras, utan äfven männens, som herr Norling också antydt. Det finns många män, som med förtrytelse skulle neka sin hustru att sköta ett arbete utom hemmet, äfven om familjens inkomster väl kunde behöfva en förstärkning. De flesta skulle åtminstone inte uppmuntra henne.

Det kunde vara mycket att tillägga i denna sak, men då jag tar för gifvet, att det blir flera än jag, som komma att yttra sig i frågan, slutar jag med ett tack till herr Norling, som bragt problemet till förnyad diskussion.

S. B. K.

*

III.

I N:R 43 AF IDUN FÖREKOMMER EN ARtikel, benämnd "Mannens trångmål", som kräfver ett bemötande i mångfaldiga kvinnors namn. Jag menar alla deras som, utan att direkt förtjäna slantarna till sitt lifsuppehälle, dock bära en arbetsbörda, som fullt ut kan jämföras med den självförsörjande kvinnans. Hur har det icke arbetats i tal och skrift under tiotal af år på, att få det husliga arbetet uppskattadt efter förtjänst; ha vi således ej hunnit längre, än att en kvinna, hvars hela tid och krafter tagas i anspråk af hemmets och barnens vård, fortfarande anses som en parasit, en lägre varelse, som "förnedrar sitt kön ända därhän, att hon mottager både mat och kläder som gåfva af mannen?" I sanning upprörande! Visst finnas sådana kvinnor, som med rätta bära namnet parasitkvinnor, men de höra helt säkert ej till regeln, åtminstone bland den bildade medelklassen. Och visst finns en och annan kvinna med denna sällsynta gåfva, att kunna både nöjaktigt sköta sitt hem och försörja sig själf. Heder och all aktning åt henne, men hvarken hon eller någon annan har rättighet att därför tala med ringaktning om andra, som möjligen offrat sitt förvärfsarbete och sin oberoende ställning i känslan af att: "Hvad du er, var fuldt og helt, og ikke stykkevis og delt".

Erik Norling talar om förenklingen och bekvämligheten i ett nutida hushåll. Hvem har ännu uppfunnit förenkling i de långa nätternas vaka vid de sjuka barnens bädd, eller en maskin, som lär dem sanning och rätt? Slita pojkar mindre hål på strumporna, eller färre refvor på sina byxor och äro tjänare villigare och dugligare att ersätta matmödrarna, då dessa söka sig arbete utomhus? Hvar finnas de tabeller, som räkna ut hur en knapp slant skall räcka till så och så många munnar? Skulle således tusentals hustrurs och mödrars tysta, tåliga arbete, från tidiga morgonstunden till sena kvällen, ej ens vara värdt så mycket som den mat de äta och de kläder de bära — sannerligen det är väl, att det finns män som tänka annorlunda. Det skulle kunna skrifvas spalter om den gifta kvinnans trångmål, äfven i det lyckligaste äktenskap. På henne hvilar ytterst ansvaret för hela familjens fysiska och psykiska väl, balansen mellan barn och tjänare, hela hemmets förvaltning och underhåll, alla dessa osynliga omsorger, som ej märkas förrän de saknas. Komma så därtill sjukdom och ekonomiska bekymmer behöfves mer än väl en god makes förståelse, för att bördan ej skall blifva för tung. Och en och annan torde se tillbaka på den självförsörjande tiden — icke med saknad — men med en känsla af, att då var arbetet bra lätt och bekymren bra få.

FRU SIGNE.

Räddningen.

Skiss för Idun af EINAR NORLÉN.

KAFFET DRACKS I SALONGEN, stor och grant inredd med allsköns godtköpslyx, för resten fru konsulinnans hemliga stolthet. Middagen hade varit ypperlig, vinerna lagom tempererade, och man myste mot hvarandra af välvilja och välbefinnande.

Jag stod litet för mig, lätt lutad mot dörrdraperiet, och betraktade sällskapet med ett intresse, som nästan liknade tacksamhet.

Så hvilsamma de voro, dessa människor, så välsignadt rogifvande. Slätstrukna, hvardagliga för all del. Men så gaf sig heller ingen ut för någonting annat. Man var den man var, och det var just det som var så välgörande. Så slapp man då ändtligen gå på helspänn för jämnan, slapp att vädra en fiende i hvarenda person man mötte, fiende till ens ideal och åsikter, om inte annat. Denna konversation till exempel — här kunde man konversera! I akademikretsarna, som nyss voro mina, kunde man det inte, eller man låtsades inte kunna. Konversationen blef diskussion, strid på lif och död ibland. Och en människa står faktiskt inte ut med det i längden, man behöfver litet af detta lifvets enahanda ofvanpå allt det tveggehanda. Här flöt samtalet fram lika lugnt och lätt som själfva lifvet här nere — utan djup men också utan bränningar. Och man njöt sällsamt af att låta sig föras fram mellan dessa intigheter, väder, moder, politik...

— Doktorn står och drömmer? insisterade en förbindlig röst inpå mig. Om Uppsala förstås? Jo, jo, jag kan nog tänka mig, att ni skall känna er som en spurv i tranedans här nere hos oss.

Konsulinnan dröjde belåtet vid det fina främmande uttrycket. Hon hade fått en vårdad uppfostran och fann ingen anledning att sätta sitt ljus under skäppan. Hennes naivitet roade mig, den klädde henne dessutom bra, kontrasterade verkningsfullt mot hennes medvetna och litet mogna skönhet. Att hon var skön ännu i sin "farliga ålder" var inte bara ett af den lilla stadens fastslagna axiom, hon var det verkligen. Men det var en linjerenhet utan själ, och hennes stora, allt för ljust blå ögon kunde säkert icke ens drömma. Inte desto mindre fann jag en lugn glädje i att betrakta henne. Hennes vackra och intetsägande apparition syntes mig lika hvilsamt lättförståelig som allting annat omkring mig.

— Tvärtom, fru konsulinna, sade jag i lätt ton, jag känner mig som en fisk i vattnet.

— Dödvattnet, menar ni väl? Men ni har lärt er att bli artig, sedan ni kom hit. Ni är inte bara en bra lärare, ni är också en mycket begåfvad lärjunge, doktor. Bara på de här veckorna — —

— Två månader, om jag får be...

— Nå — men en sak skulle intressera mig att veta, hon lade hufvudet på sned och gaf mig en kokett halfblick under ögonfransarna, och det är, hvem som varit er läromästare.

— Ni får naturligtvis genast en sämre tanke om min begåfning, lekte jag vidare, men det är inte bara ni, det är allesammans. Ni ha — allesammans! — lärt mig att lägga lifvet litet bekvämare till rätta för mig utan att därför pruta af någonting. Och artigheten, de konventionella formerna, är bara ett sätt att göra tillvaron litet drägligare, hvarken mer eller mindre, jag förstår det nu.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

KAFFESERVISER

silfver, nysilfver, utsökta modeller.

Praktkatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

— Ja... hon log förströdt.

— För resten, fortsatte jag halft ofrivilligt, eggad af hennes oförstående, hur är det Anatole France säger: man måste ha en konvenans för att kunna uppskatta förmånen att någon gång få bryta den visavi någon.

Hennes leende blef förväntansfullt, men just då började det preludieras på flygeln, och vi sågo båda dit. Det var konsulinnans dotter, som skulle sjunga — tydligen. Jag hade aldrig hört henne förr, men hon själf intresserade mig ganska mycket och på ett annat sätt än de andra. Hon var också af en annan typ än sin omgifning. Hon var smärtare än modern, och det enda hon egentligen tycktes ha fått af henne var den oförlikneliga, genomskinligt bleka hyn, som hos dottern verkade nästan onaturligt blek. Eljes var hon konsuln drag för drag: den litet för höga pannan, endast med en barnsligare hvälfning än faderns raka, den kraftigt skurna, blodfulla munnen med de nästan bittra vecken och de stora dunkelbruna ögonen, där det alltid satt någonting af skrämsel innerst. Konsuln hade ofta samma irrande blick, när han trodde sig obevakad, men hos honom var det som någonting af skuldkänsla, en mera bestämd rädsla, Gud vet för hvad.

Där hon nu stod med notbladet i händerna och de tunga ögonlocken djupt sänkta blef hon för mig jungfru Maria i örtagård — tungt, smärtsamt drömmande. Allt efter det hon sjöng mildrades vecken kring munnen, det kom något ljusare, blidare, fastare öfver henne, och när hon plötsligt slog upp blicken, hade den något af fjärrskådande extas i sig. En konstnär, tänkte jag, en verklig konstnär! Ty det var Sjögrens "Dröm" hon sjöng, med de underbara orden af J. P. Jacobsen:

Blif, o blif i dina drömmars rike!
Trå ej till lifvets verklighetsbrus!
Det har blott dagens och nattens färger,
drömmen har ensam morgonrodnans ljus!
Dör du och har lefvat — död, är du lifvets:
anden vill söka till jordlifvets strid.
Dör du som drömmare, då dör du salig:
hela din värld, den bleknar bort med dig.

Den svala, lidelsefullt mörka altrösten sväfvade som en frisk fläkt genom rummet, steg till varnande patos, smälte vekt men ännu med en klang af visshet i drömackordet. Jag kände mig sällsamt gripen, och med ens förstod jag: detta är icke konst, det är — dröm. Och omedvetet lät jag min känsla glida in i praktiska fåror. Ja, sådant skall mitt lif bli: drömmen, hängifvenheten. Hvad äflas vi då för, hvad strida vi för, hvarför kifvas vi på vägen? Och hvad betyder miljön, kan man inte vara lycklig äfven inom dessa trånga skrankor? Vi ha drömmen, och i den förblifva vi...

Jag ryckte smärtsamt till för applåderna, och strax därpå dref mig konsulinnan hårdt och hastigt ur stämningen.

— Hon har tagit lektioner i Stockholm, upplyste hon, och i höst skicka vi henne till Paris. Hon sade det med en viss diskret stolthet, hvars biton af bitterhet dock icke undgick mig. Hade hon märkt, hur fascinerad jag blifvit — men det var ju af sången! Nå, det är inte godt att ha en dotter, som kan göra en rangen stridig. Kattmamman hatar sin unge, så snart den blifvit fullvuxen, koketten gör sammaledes. Jag skulle kunnat hata henne, modern, i detta ögonblick. Men bara för att hon störde mig. Det andra — angick mig inte!

Nu började pianot igen, nu var det pianisten ensam, stadens organist.

Plötsligt studsade jag till.

Hvar hade jag sett den mannen förut — den gesten, de händerna, det håret? Ah bah, förmodligen imiterade han någon ofta porträtterad maëstro, en rätt oskyldig fåfänga hos en gammal småstadskantor, som dessutom onekligen kunde spela.

Jag frågade konsulinnan om hans namn, som fallit mig ur minnet sedan presentationen. Det var mig obekant.

— En ytterst excentrisk människa, kompletterade konsulinnan, men en god musiker och en af våra bästa vänner. Han har gifvit min dotter de musikaliska grunderna.

Ännu icke fullt likgiltig, samlade jag ihop, hvad jag visste om honom. Att han hade någon sorts musikalisk examen, öfver hvilken han själf inte var hälften så stolt som stadsborna, att han icke umgicks med någon utom å tjänstens vägnar — hans umgänge här i familjen var en nyhet — och att han alltså öfver hufvud taget ansågs som en ofarlig dåre. En drömmare? undrade jag ett ögonblick försöksvis, men log redan halft åt ordet. Ja, ja — javisst, drömmare...

Jag såg bort mot dottern. Hon satt alldeles ensam, bakåtlutad i en afskyvärd plyschemma, hvars rätt röda färg dock raffineradt framhäfde hennes obeskrifligt hvita hy, som hade en nästan hemsk blekhet, kanske hellre af dagern från den gröna lampskärmen än af bakgrunden. Hennes ögonlock voro åter lugnt sänkta, de knäppta händerna föllo ned som liflösa, och hon såg ut att vara psykiskt fullkomligt utmattad. Mitt kanske något envisa fixerande irriterade henne till slut, och hon mötte min blick med kallt frågande misstro. Jag kände att jag rodnade, hvarför vet jag icke, och i detsamma såg jag i hennes ögon en glimt, som liknade moderns under halfslutna ögonlock: kattaktigt lurande och smekande på en gång. Men den gick lika hastigt som den kommit — jag hade kanske bara drömt den — nu log jag ironiskt vid ordet.

Herrarna, som suttit och groggat i rökrummet, kommo in för att säga adjö, hvilket blef signal till allmänt uppbrott. Konsuln höll sig som sig borde i bakgrunden. Han var en lång mager man med nervösa rörelser. Hans artiga förbindlighet vid afskedstagandet hade något af uppstyltadt och inlärdt hos sig.

— Ni får inte glömma bort oss, doktor, sade konsulinnan, när jag tog farväl, än är ni för resten inte fullärd.

Jag bugade mig för dottern, som inte ens räckte mig handen och såg förbi mig när hon hälsade.

Ute i tamburen stodo herrarna redan i rock, käpp och blossande kvällscigarr. Plötsligt fick jag syn på kantorn. Herre Gud, hade inte karlen Lodenerkrage, det måtte jag då säga, den hade då riktigt gifvit sig hvad som helst på att verka konstnär.

Då vände han sig om, och i ett nu kände jag igen honom: denna kutiga, smalaxlade gestalt i den vida kragen, det magra lilla fågelansiktet under den stora Borsalinon, som uppehölls af de yfviga lockarna — Paul Graff här, begrafd i denna småstadshåla och denna syssla! Honom, som vi...

Jag väntade tills han kommit ut på gatan, där gick jag i fatt honom.

— Paul, sade jag, känner du inte igen mig?

Han vände sig lugnt om som om han väntat det hela tiden.

— Jo, Göran, sade han, men jag hoppades du skulle ha glömt mig.

— Hoppades...?

— Nå, tio år — här — är ju ändå en lång tid, och ett ändradt namn borde ju också vara ett skydd. Men, tillade han hastigt, nästan ängsligt, när han såg mig vilja göra ett inpass, du får inte missförstå mig. Nu när det i alla fall har skett, är jag glad öfver att ha träffat dig. Vill du följa mig hem?

Vi gingo under tystnad gatan nedför utan att ens söka ett samtalsämne. Det var på våren, och staden var genomströmmad af den söta doften från lönnarna, som blommade utefter ån och från de stora häggarna, som hängde öfver husgaflarna. Lyktorna voro än ej tända, den trånande vårskymningen svepte allting i en eterisk slöja.

Genom en förstuga, som luktade matos och gamla kläder, kommo vi in i ett stort och rymligt rum. Det var rätt komfortabelt möbleradt, trots årstiden mjuk matta öfver hela golfvet, länstolar, ena väggen klädd med böcker, midt på golfvet flygeln och öfver den Beethovens dödsmask i gips. För öfrigt Ibsen och Heine i kopparstick — en rätt underlig sammansättning!

— Whisky?

Medan han ordnade med flaskor och glas på en hylla satt jag och undrade öfver att jag inte känt igen honom. Gestalten var ju densamma, anletsdragen hade inte just förändrats, håret hade grånat visserligen, det var det enda. Ånej, kanske inte för resten. Det var något väsentligt hos honom, som var borta. Åh — nu visste jag: ögonen, dessa underliga ögon af eld och sorg, som voro hela mannen. Det enda man innerst mindes när man träffat honom. Elden hade slocknat, sorgen...? Det var inte underligt att jag inte känt igen honom.

Men hvarför skulle jag träffa honom här? Så som vi en gång drömt oss hans framtid, vi hans unga kamrater där uppe vid universitas, hade vi kanske aldrig ens drömt vår egen. Han var ett under och vi gladde oss åt att ha träffat honom i början af hans bana för att med lysande ögon och brinnande hjärtan få följa honom på hans väg ad astra, ty med mindre gick det inte. Kanske var det en god portion egoism i det där, säkert var det mycket vackert och starkt i det också. Och så underligt det än kan låta, jag tror än i dag att det var — ögonen mera än hans obestridliga begåfning, som ingåfvo oss detta sällsamma sympatetiska intresse. Den dagen vi "skramlat" och hjälpt honom i väg till Stockholm, den dagen han tog sin vackra direktörsexamen — vi visste väl! — och den dagen vi skickade honom till Paris — ty så pass mycket gjorde laget för honom, och vi voro ändå bara tio ynglingar med relativt goda men ingalunda öfverdrifvet tilltagna studiemedel till vårt förfogande. Nå, det kanske också var den lilla fåfängan att få spela mecenat också, hvad vet jag...

Ja, till Paris...?

Vi skålade och tände cigarrer. Så kom det hastigt, oförberedt, som en direkt fortsättning på mina tankar:

— Ja, jag kom aldrig till Paris. Jag är skyldig er pengar, men jag ville inte skicka, ville inte röja mig.

Jag gjorde en afvärjande gest men teg frågande.

— Jag fastnade här, svarade han kort och afslutande. Och den som en gång kommit hit, han må låta hoppet fara.

Jag förstod, att han dolde något, sanningen, men ville icke vara påträngande utan

Pellerins Växt-Margarin ersätter det finaste mejerismör.

länkade samtalet in på gemensamma minnen. Men vi gingo så försiktigt omkring dem, vaktade så ängsligt på hvarandra, att det intet utbyte blef. Så småningom var det neutrala gemensamma uttröskadt, och till slut blef det tyst.

Tills han ryckte upp sig med en häftig knyck och gick fram till flygeln. Hvad han spelade, minns jag inte, men jag minns, att han gaf sig själf i det.

" — — — Sorg, sorg, spelade han, hvarför skulle jag ej älska dig? Du är en af dessa stolta stränga kvinnor, hvilkas kärlek är svår att vinna, men som brinner starkare än andras . . ."

Ånej, inte har du vunnit fru Sorgs kärlek, Paul Graff. Så länge du hade elden, som brände i din blick, så länge kunde du se in i hennes, så länge eldstoden gick framför dig, så länge vandrade fru Sorg vid din sida. Elden är slocknad, eldstoden är en tjock, ogenomtränglig molnstod, genom hvilken du aldrig kommer. Nej, du har nog intet hopp, Paul Graff.

Musiken slutade abrupt i ett skärande ackord. Häpen såg jag upp. Där låg han med armbågarna på tangenterna och grät — inte som ett barn men som en man gråter. Hela hans kropp skakades under snyftningar, som liknade ångestskri.

Först tänkte jag impulsivt: Detta är omöjligt. Men så slog det mig, att mannen därborta var i n ö d. Jag gick fram till honom och lade min arm fumligt om hans axlar:

— Seså, sade jag, generad och osäker, som man blir inför ett lidande, som man förstår men inte kan hjälpa.

Han behärskade sig med en snabbhet, som måste ha kostat en jätteansträngning.

— Det är bara . . . whiskyn, ser du, och . . . minnena, som . . .

— Nej! afbröt jag, kanske litet onödigt bryskt, jag är din vän och vill bli betraktad såsom sådan.

Han såg på mig nästan skyggt forskande.

— Tack, sade han enkelt.

Och nu biktade han sig. Först lugnt, lidelsefritt, i relaterande ton, så med stigande upphetsning, som ibland sjönk ned i ett tonfall af resignerad bitterhet, ibland åter skar igenom i bitande hån.

En kvinna — ja, naturligtvis! Jag träffade henne på resan ut. Hon var skön, men det var inte hennes skönhet, som tog mig. Det var — skall du förstå mig — hennes mjukhet, hennes kattlika smidighet. Och så blicken: smekande och grym, som när ormen fascinerar fågeln. Hon fångade mig, jag offrade mitt namn, både mitt borgerliga — för er skull! — och det som väntade mig, ty det väntade mig ett namn, j a g v e t d e t! Och i utbyte fick jag? — den här tjänsten! Tack vare hennes relationer. Hon var gift, och hon ville ha någon att leka med på lediga stunder, weiter nichts.

Enkel historia, inte sant?

Inte fullt så enkel ändå. Alltefter som hon — ja, rent ut sagdt, blef äldre, försvann det där ingenting och dock något, som jag ensamt älskade hos henne. Blicken hade hon ju kvar, den kanske hade hållit mig fången än en tid. Men hon hade en dotter också, ett barn på godt och ondt, som alla äro väl det. Utan att försvära mig åt Strindberg, kan jag i stort sedt identifiera fadern med det förra begreppet, modern med det senare. Fadern är en bof, om man så vill. Hans ekonomi är i hvarje fall baserad på lögner och bedrägeri, och trots sin intelligens går han omkring med dåligt samvete, hvilket till på köpet syns utanpå. Nå, men för resten är han, som sagdt intelligent, han har ett godt hjärta, han har — trots samvetet — vilja, och det är hennes fadersarf. Därtill har hon fått konstnärsgry — gry, nej, en konstnär af Guds nåde är hon! Och så kan hon . . . drömma, hvilket modern inte kunde.

Du rycker till — javisst du har redan gissat dig till de verkliga personerna, som det heter. Mycket riktigt, vi voro där i går. Jag älskar verkligen min elev — och det är jag, som skickar henne till Paris. Jag har rådt till det.

Ty det är med mig som mr Micawber: andra kan han hjälpa, sig själf inte. Det var en tid, då jag trodde jag var loss. "Quand l'amour meurt", brukar det ju vara lämpligt att schappa. Tyvärr kom det en ny "amour".

Det är det egendomliga, att det är just det jag borde hata hos henne, som jag älskar. Just det där kattlika, moderns. Du har inte sett henne sådan, du, men jag. Och jag är hjälplös inför det.

Men jag v i l l inte se henne sådan. Jag vill inte hon skall sälja sitt fädernearf. Hon skall ut, stänger hon sig inne här, blir hon bara dålig.

Ja, det är alltihop. Mer var det inte — —

Han tog whiskyglaset och tömde det i ett drag.

— Men nu, undrade jag, nu när hon reser, kan du inte fara då?

— Ack, käre vän, han talade med en trött resignation, som verkade dubbelt tröstlös genom den blidt stillsamma tonen, om jag så kunde, hvad tjänade det till — nu?

Det blef tyst en stund. Så började han igen, monotont, som i fjärran:

— Det var en tid, ser du, som jag drömde om att få en sorts lugn och ro här nere. Lycka till och med. Jag kände inte människorna här, lika litet som du känner dem. De ge sig inte, förrän de få dig efter sitt beläte. Så länge det finns ett uns kvar af något ursprungligt hos dig, skola de bekriga dig. Med alla medel, gärna de perfidaste. Gulliver i Lilliputteland: med tusen sinom tusen osynliga silkestrådar skola de snärja dig, tills du inte längre kan lyfta en arm till slag.

En tid trodde jag också, han talade nu så lågt, i ett entonigt malande, att det lät som en mumlande mässa någonstans ifrån, en tid trodde jag också, att jag skulle ha tillräckligt inombords för att kunna lefva på det. I hvilken miljö som helst. Men det dör, ser du, af brist på näring. Och hvad skall man sedan lefva af? Ja antingen får du ta till d e r a s lif eller också — tja!

Med ens fick jag klart för mig, hvad han sagt. Det var ju mina egna tankar, afklädda och befunna till intet nyttiga. Det kunde kanske varit mitt eget öde också — ofrivilligt ryste jag till.

— Nu vet jag, att du kommer att resa, fortsatte han, som om han hade uttalat något oundvikligt. Men stannade du bara en tid till, vore du fast. Jag vill rädda dig, dig och henne. Andra kan jag hjälpa . . .

— Hvad menar du?

— Åh, jag ser nog — fast jag inte blir sedd! Han skrattade litet bittert. Den svartsjukes skarpsynthet, om du så vill. Och jag vet, att du är på god väg att älska henne, hennes bättre jag visserligen. Men i och med att du vunne henne, skulle du öfverlämna henne i hennes sämre jags våld. Hon måste bli någonting först därute, känna mark under fötterna och lära känna sig själf. Nu skulle ni bara bli fångar här bägge två — som jag är det!

Jag svarade ingenting. Denna skarpsynthet var så obestridlig i detalj, fastän den drog oriktiga slutledningar. Och hvad skulle det tjäna till att söka öfvertyga en, som icke vill öfvertygas. Men vi skildes snart — och kallt. Han med en ängslig fråga i blicken: du reser? Jag med en egendomlig känsla af kuslighet, såsom när man snuddat vid en stor fara — en känsla, som jag förgäfves sökte öfvervinna och icke lyckades dölja. Han ljusnade, när han afläste den.

Några dagar därefter for jag från staden. Min semester började nämligen då. Af mellankommande anledningar har jag aldrig återvändt till den lilla staden. Men jag tänker ibland med en stilla och ganska generad undran:

V a r d e t e t t s l a g f ä l t j a g ö f v e r g a f d e n g å n g e n? S p e l a d e j a g n a r r å t e n r i v a l?

Jag vet inte. Jag har icke hört något från eller om Paul Graff sedan dess.

Den stora författarinnan.

DET VAR EN GÅNG TRE FLICKOR vid en badort. Vid samma badort som de tre flickorna fanns en stor författarinna. Åtminstone var hon stor i de tre flickornas ögon. Hon var vacker, mörk, och hon skref förbjudna böcker. Det var förtjusande.

De tre flickorna ä l s k a d e henne naturligtvis. Och följden var att de formligen förföljde henne. Öfverallt. Men hon låtsades aldrig se dem. Och så beslöto de tre flickorna, att något måste göras för att väcka hennes uppmärksamhet.

De hittade på, att de skulle köpa hvar sin bok af henne. Den allra mest förbjudna. Och så hvar sin ros. Hvar sin m ö r k r ö d ros. Och så skulle de sätta sig på en bänk, som hon alltid brukade gå förbi på väg till hotellet. Och så skulle de lägga de tre rosorna framför sig på gångstigen, och sitta och läsa hennes bok.

De tre flickorna köpte böckerna och rosorna, och sutto en morgon på den utvalda bänken. De kommo öfverens om, att de skulle läsa ifrigt och inte se upp, någon af dem, då hon gick förbi dem. De undrade alla tre, om hon inte skulle bli tvungen, att med foten skjuta undan någon af rosorna. Då skulle de tre flickorna dela den rosen och gömma den evigt. Och de sutto i spänd väntan.

Så kom hon, den stora författarinnan, och hon såg rosorna och de läsande flickorna. Men på en gång kikade alla tre flickorna upp, och, andlösa af förtjusning, mötte de, en efter en, blicken af hennes bedårande mörka ögon.

Men då hon var gången förbi, sprungo alla de tre flickorna upp, och med blossande kinder ropade de: "Hon log mot oss. — Hon smålog verkligen mot oss —."

Och ögonen fylldes med tårar i deras ofantliga lycka.

HILDUR NILSSON.

40-årig erfarenhet som en af de förnämsta möbelfirmor i landet hafva

A. SELANDER & SÖNER,

GÖTEBORG & STOCKHOLM.

KUNGL. HOFLEV.

KONSTNÄRLIGT SKOLAD LEDNING.
BINDANDE GARANTI FÖR - - -
FÖRSTKLASSIGT ARBETE. - - -

För STOCKHOLM:
Särskild MÖBELARKITEKTBYRÅ
med profutslällning, Birger Jarlsgat. 9.
Föreståndare: Sigge Almén.

Den som anskaffar möbler, utan kostnadsförslag från oss, går kanske miste om just det, som skulle passat honom bäst.

Lilly Engström sjuttio år. - - -

FÖR DET STORA FLERTALET af dem, som arbeta i den svenska flickskolans tjänst, är det porträtt, som i dag pryder Idun, både bekant och kärt. Det är en af denna skolas veteraner, hvars välkända drag här möter vår blick, en af dem, som i dess annaler ristat in sitt namn så, att det icke kommer att glömmas.

Lilly Engström, dotter till apotekaren J. M. Engström och Charlotta Augusta Lindman, föddes i Stockholm den 9 nov. 1843 och kan således i år fira sin 70-årsdag. År 1864 utexaminerades hon från Högre lärarinneseminariet och utnämndes samma år till ord. lärarinna å den med seminariet förenade Normalskolan för flickor, där hon sedan verkat som lärarinna och under kortare perioder som vik. föreståndarinna, tills hon år 1906 efter 42 års tjänstgöring vid läroverket tog afsked. Liksom hon tillhört dessa båda för vårt lands högre kvinnobildning så betydelsefulla undervisningsanstalter från deras allra första tid, så har hon äfven på andra områden inom den pedagogiska världen stått i främsta ledet. Hon är Sveriges första kvinnliga skolrådsledamot, i det hon alltsedan 1889 tillhört först Östermalms och efter denna församlings delning Engelbrekts skolråd. Då Ped. sällskapet i Stockholm stiftades, invaldes hon i styrelsen, hvars vice ordförande hon nu är. När tanken på gemensamma möten för hela Nordens skolfolk först kom fram, omfattades den lifligt af Lilly Engström. Hon tillhörde ock det första Nordiska skolmötets bestyrelse. Såväl dessa möten som de svenska flickskolemötena ha alltid i henne haft en synnerligen intresserad och aktiv deltagare.

Vid sidan af och i nära anslutning till sin pedagogiska verksamhet har Lilly Engström gjort en stor och värdefull insats på det sociala området, särskildt i arbetet för höjandet och betryggandet af den svenska kvinnans ställning. Också här må några belysande data och fakta anföras. Fredrika Bremerförbundets styrelse har hon tillhört alltsedan förbundets stiftande, och inom Nya Idun, där hon är en högt värderad medlem, har hon alltifrån början tillhört sällskapets nämnd. Då F. K. P. R. bildades, invaldes hon i styrelsen, hvilken hon sedan i flera år tillhörde, och sedan mer än 40 år har hon varit — och är alltjämt — styrelsemedlem i Svenska lärarinnornas pensionsförening.

Detta är i korta drag konturerna af det verksamma och gagnerika lif, som sjuttioåringen Lilly Engström nu kan blicka tillbaka på. Om hennes personliga egenskaper är här ej platsen att mycket orda. Men hvar och en, som under de gångna åren haft förmånen att komma i närmare beröring med henne, vet hvilken sund och rik och rätlinig människa hon är.

Inom skolans värld har den mest betydande delen af Lilly Engströms lifsgärning utförts. Som lärarinna har hon framför allt haft en stor gåfva. Hon är en berätterska af Guds nåde. När fröken Engström i lugna, breda drag målade en vandring i fjällen, en färd öfver den ryska stäppen, det hårda, sträfsamma lifvet bland Lofotens fiskare, eller när hon tecknade någon af de stora gestalterna i vårt lands historia, då hängde barnens ögon vid hennes läppar, inte ett ljud hördes i klassen, de unga åhörarna lefde med i det som skildrades.

I normalskolans första klass kom under en geografilektion Åreskutan på tal, och fröken Engström frågade, om någon af flickorna varit där. En liten en reste sig då och sade nästan litet förebrående: "Minns inte fröken, att vi var där allihop i fjol. Och när vi kom upp på toppen, så sa' fröken, att nu skulle vi få skrika, så mycket vi orkade. Och det gjorde vi." Det, som den lilla hört berättas året förut, stod för hennes fantasi som en verklig upplefvelse. Mångfaldiga af Normalskolans elever minnas ännu med glädje och tacksamhet hvad fröken Engströms lektioner skänkt dem.

Den, som så kan tala till ungdomen, älskar ungdomen. Och det gör Lilly Engström. Hon har alltid varit rädd att på något sätt smickra de unga. Men ingen kan mer än hon fröjdas öfver glad och vacker och rank ungdom, och ingen kan högre uppskatta en ung människa, som utfört ett duktigt arbete.

Lilly Engström älskar det som är rent och vackert, ädelt och storvulet. Och det hon själf älskar, har hon velat lära de unga älska. Hon hör till dem, som vilja ge ungdomen det bästa, och endast det bästa.

För lifvets praktiska värf, för hemmets betydelse och hemmets arbete har skolmänniskan Lilly Engström alltid haft öppen blick. Hon var den första svenska lärarinna, som förde sina elever ut på skolvandring, och gjorde det så, att den ena skolan efter den andra fick mod att följa exemplet. Att under hennes ledning lära känna någon af Sveriges bygder, det blef ett minne för lifvet. Skolköken och deras viktiga uppgift ha varmt intresserat henne. Hon var synnerligen verksam vid upprättandet af Fredrika Bremerförbundets landthushållningsskola vid Rimforsa, hvars styrelse hon tillhör. Och den mycket uppfagna och på så många områden verksamma Lilly Engström har under en lång följd af år varit medelpunkten i ett hem, där en välgörande atmosfär af lugn och trefnad och hjärtlig gästfrihet kommit den besökande att genast känna sig "hemma".

Lilly Engström har under årens lopp vunnit många vänner. Till dem som stå henne nära höra flera af de mest framstående inom Danmarks och Norges pedagogiska kretsar. Trofasthet i vänskap hör ock till de utmärkande dragen i Lilly Engströms karaktär, och hon har den i vår splittrade och jäktande tid alltmer sällsynta förmågan att verkligen vara något för sina vänner.

Det är från en stor krets af lärjungar, kamrater och vänner både inom och utom skolan, som varma lyckönskningar gå fram till Lilly Engström på hennes sjuttioårsdag, lyckönskningar, burna af tack för hvad hon gifvit och af glädje öfver att hon alltjämt står ibland oss med vaken blick och obruten kraft och med oförminskadt intresse för de områden af lifvet, där hon under de gångna åren gjort så betydande insatser.

DAGMAR LAURITZEN.

Mina första-klassister.

DE ÄRO SÅ FÖRTJUSANDE NÄPNA OCH RARA
med ögon stora, klara
och glittrande som sol på insjövåg,
med mjuka, runda kinder, som hälsofriskt glöda,
och läppar, hvilka lysa som lingon så röda,
då solsken öfver tufvorna låg,

och lockar gyllne, bruna, som silkeslent falla
och böljande svalla
vid snusförnuftiga små hufvudens kast,
och solbrunbrända näfvar, som fäkta och svinga,
och fortkomstledamöter, som kila och springa
i hvirflande galopp på hvar rast.

Än stå de blott vid porten till kunskapens bana
och undrande ana,
hvad märkligt månde möta dem där;
och deras frågor hagla, allt vilja de veta,
hvarenda en utaf dem de vises sten vill leta
och tviflar ej, att finnaren hon är.

Och deras ögon stråla och blänka och tindra
och lysa och glindra
likt stjärnorna en mörkblå vinternatt,
och deras händer fäkta af ifver att få svara,
och svaren komma snabba och lustiga och klara
i växling med små pärlande skratt.

De minna om en trädgård, en solig och fager
i försommardager
då knopparna just nyss ha öppnat sig,
där luktviol och bellis och vifvor och sippor
stå mysande och doftande i färggranna knippor
vid randen utaf vandrarens stig.

Jag ber att ljusa änglar må värna och vakta
och skydda och akta
för vägens damm de fagra blomster små.
Må goda makter bärga genom sorger och fara
en gång min lilla älskade, leende skara
till oförgänglig blomning i det blå.

DAG.

Till "Iduns" ärade läsarinnor!

A.-BOL. C. ALB. KLINTBERG
(Ohlén & Klintberg)
Klädeshandel, 16 Drottninggat., Sthlm.
Ett utsökt vackert Höstlager af Damdräktstyger, Astrakan och Ulstertyger inkommet. Profver sändas gratis o. franko.

Kobb's Canton Thé
är en ytterst delikat och hälsosam thédryck.
Till salu i alla finare speceriaffärer.

Svea Lifgardes Jubileum

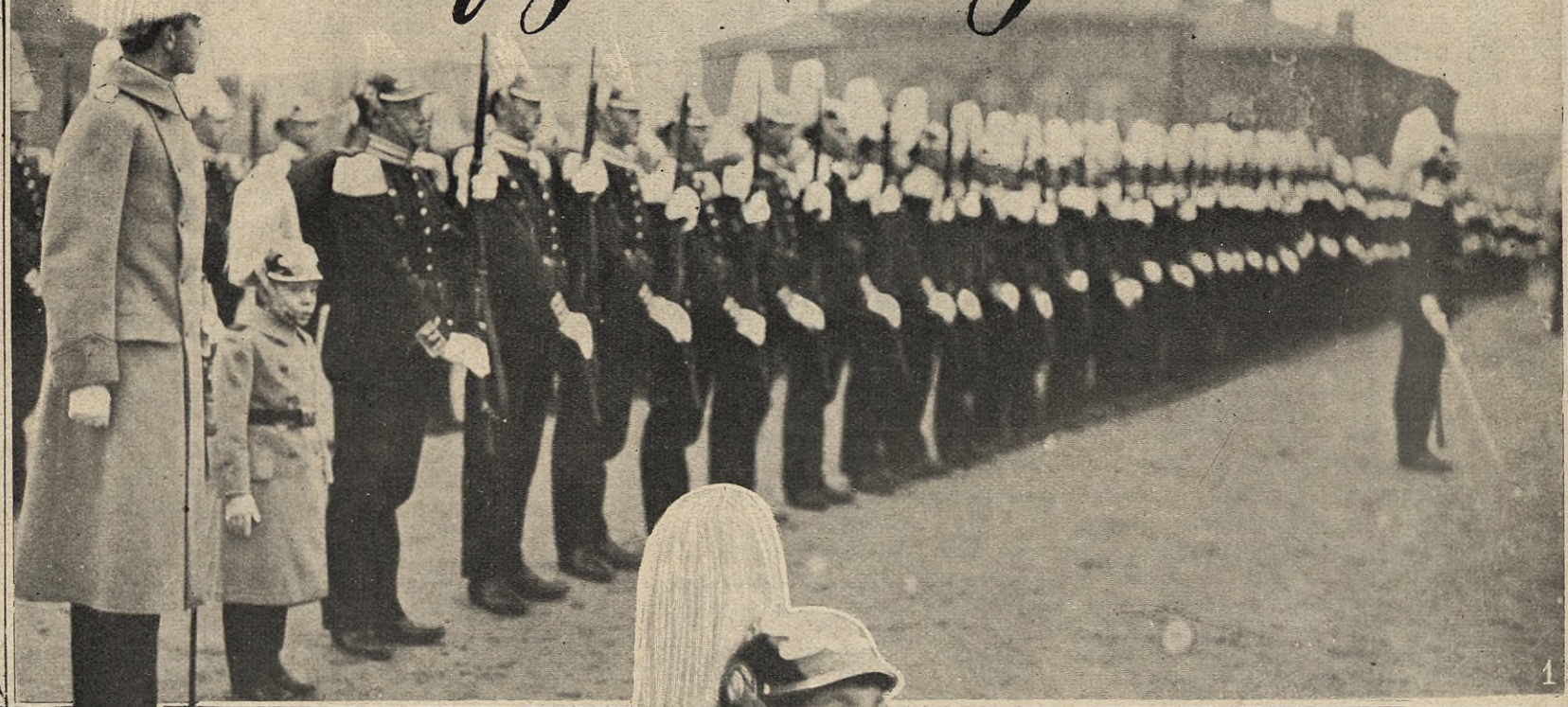

SVEA LIFGARDE FIRADE HÄR-omdagen ett märkligt jubileum, nämligen 50-årsdagen af konungens inskrifning vid regementet och 25-årsdagen af regementets inflyttning i den nuvarande kasernen. De festliga timmarne fingo ökadt intresse därigenom att samtidigt hertigen af Västerbotten, prins Gustaf Adolf, inskrefs i regementets rullor.

Svea lifgarde räknar sin tillvaro ända från år 1526. Det kallades då "K. m:ts drabanter" och bestod af endast 23 personer, af hvilka 1 höfvidsman, 20 drabanter, 1 pipare och 1 trumslagare. Sedermera växte kåren under Erik XIV och Johan III, och då Karl IX företog sin eriksgata åtföljdes han af hela drabantkåren, som år 1605 räknade 185 man. Efter år 1613 började lifgardets egentliga krigshistoria; så finna vi det år 1614 med Gustaf II Adolf vid Narva, och det var samma garde, som eskorterade hjältekonungens lik först till Wolgast och sedan till fädernejorden.

Ett af jubileumshögtidlighetens märkligare moment var, då konungen, hållande sin lille sonson i handen yttrade: "Jämlikt gammal tradition, insätter jag min äldste sonson hertigen af Västerbotten, såsom lifgargardist vid mitt lifkompani." — Vår första bild återger lifgardets front med den unge "lifgardisten" på flygeln, å den andra bilden synes hertigen läsa kompaniets dagorder, medan å bild 3 synas några af de kungliga personerna med drottningen längst till höger. Hoffotograf W. Lamm foto.

Kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för Tuberkulösa barn.

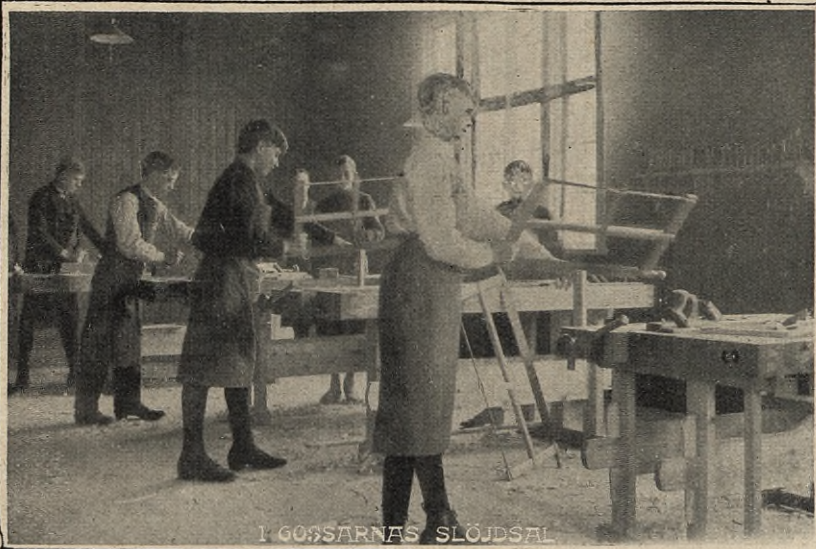
I GOSSARNAS SLÖJDSAL

I FLICKORNAS SLÖJDSAL

Har i år utvidgats med en arbetskoloni för äldre barn.

KRONPRINSESSAN MARgaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn har i sommar högst betydligt utvidgats, i det att där anlagts en särskild koloni för barn, som nått öfver skolåldern, och som förut varit intagna på vårdanstalten.

Idun har satts i tillfälle att i dag meddela en del bilder från kolonien i fråga.

Arbetskolonien har kommit till främst genom direktör Claes Virgins energiska verksamhet i filantropiens tjänst. Dir. Virgin resonerade som så, att de 8 månader, som lungtuberkulösa små Stockholmsbarn få vistas på vårdanstalten, helt visst göra utomordentlig nytta, men när barnen komma åter till sina hem, där förhållandena ofta äro hälsovådliga, kanske de återfalla i sjukdom. Det vore därför af vikt, om barnen kunde få stanna längre kvar på anstalten, där gossarna utbildas till handtverkare, jordbrukare, trädgårdsmästare, snickare o. d. och flickorna till skickliga hushållsskötarinnor.

Resonemanget har nu blifvit verklighet. Kolonien har nyligen öppnats och 25 skyddslingar ha där fått sitt hem. De interiörer, Idun i dag meddelar, tala tydligt om hemtrefnaden och det dagliga arbetet på kolonien, hvarför vi ej utförligare behöfva beskrifva detsamma.

Den ekonomiska sidan af kolonien sköts helt af dir. Virgin. En del af inkomsten af Förstamajblommans försäljning i Stockholm går hit och en dam, som vill vara okänd, har skänkt 100,000 kr., å hvilken summa den årliga räntan får användas för arbetskoloniens behof.

Arbetskolonien är belägen cirka 1,000 meter från vårdanstalten i Tjärnans by, Hedemora socken.

ESSAGE.

DEN NYA ARBETSKOLONIEN

I VÄXTHUSET

EN LITEN INTERIÖR FRÅN KÖKET

ETT LITET MELLANMÅL I MATSALEN

Spalten om böckerna.

SOM JAG EN STUND EFTER SLUTAD läsning ännu blir sittande med Segrare, det första af den så nyligen och alltför snart bortgångne Gustaf Jansons efterlämnade arbeten i min hand, slår mig tanken på, hur framför allt karaktäristiskt för honom valet af själfva hans ämnen var. Genom tiderna och rundt jordklotets kula sökte hans fantasi — och fann.

I grund och botten såg Gustaf Janson som diktare världen i fågelperspektiv. Han fann sig själf helst och bäst som regissör för ett eller annat skådespel af storartad, af äfventyrlig, åtminstone af exceptionell beskaffenhet. Hela hans håg låg åt det grandiosa, och det har aldrig varit i detaljerna, i nyanserna, eller i det hvardagliga, han lyckats bäst. Han tyckte om rundmålningar, han högg till i växten, och storvulenheten låg ej för honom i att se "det stora i det lilla", utan i att gå direkt till det stora själft, taget här i bemärkelsen bragden, massverkningen. Där eggades hans fantasi, och däraf skapade han, med i det hela förvånande konstlösa medel. Ty finsmakare var han ju ej. Han var en mänsklig, en allmänmänsklig man. Han tog parti. Han rördes, han upprördes, och han skydde ej att blotta det. På detta vis blef han, den manligt vidhjärtade, den oförskräckt optimistiske, en tapper kämpe för fredens princip och ideal. Han kunde begå en artistisk faute, man hittade i hans böcker en fras här, en scen där, som föga öfvertygade. Men si, man vände bladet, alldeles som han själf alltid frejdigt gick fram, och man kunde bli sittande andlös inför öppnade perspektiv, inför ett sus af patos i de stora måtten!.. På detta vis blef han en diktare såväl för dem, som älska all äkta dikt, som också för de breda lager, hvilka framförallt vilja uppryckas, förflyttas ut, bort i det ovanliga, och hvilka i honom funno en ciceron som inte många.

I de nio novellerna i Segrare representeras ett flertal af Gustaf Jansons bästa egenskaper. Af stor skönhet är skildringen af mannen, som i polarnattens eviga ödslighet, själf den siste af en modig skara, kämpar sig fram, når målet, polen, där lämnar efter sig sitt fosterlands färger, ett gult kors på blå botten, och går vidare, okänd, namnlös, att försvinna och förgås...

Af fängslande intresse, flärdlösa, faktiska, äro revolutionsnovellerna, den om Charlotte Corday och Marats död dessutom i hög grad spännande. Paniken, en skildring från vår egen tid, ansluter sig fullt värdigt till de tidigare krigshistorier, om hvilkas skapare ryktet gick, att han skulle ha varit påtänkt till årets femte Nobelpris, fredspriset .. Slutligen utfylles volymen af ett panorama från Kristi dagar, Kring korset, och af en bild med motiv från luftens eröfrings första stadier. Som man ser: från alla tider, från de mest skilda håll!

Och så har denna enda volym, inom sitt likvisst knappa utrymme, lyckats ge en återblick, en liten föreställning om arten af Gustaf Jansons författarlynne, och den har för honom själf blifvit en ny seger, sedan pennan lagts ned för alltid.

*

Nu tre prosaböcker af vidt skilda karaktärer. Skall jag taga dem efter rang, och hvarför inte, bör jag gifvetvis nämna Henning Berger först. Jag menar naturligtvis här konstnärlig rang! Där lämnar Berger fler efter sig än de två, som jämte honom i dag skola anmälas. Jag har mer än en gång framhållit det vederkvickande, jag går så långt som att säga det moraliskt höjande i att finna en sak gjord så som den bör göras. Bakom något dylikt ligger alltid arbete, målmedvetenhet, alltså allvar. Märk, jag stannar likväl inte vid detta och påstår därmed allt vara sagdt. Kanske skall jag en annan gång gripas vida djupare af ett ofullgånget verk. Det är min rättighet, liksom hvars och ens. Men de vackert färdiga arbetena äro inte mycket mera sällsynta än de ofullgångna geniverken, och de äro sannerligen också något att tacka för! Det vore synd, om känslan häraf dog bort.

Henning Berger har i sin nya bok Urlarmet, innehållande tre noveller, visat sig stå icke mindre än förut på höjden af sin egen förvärfvade yrkesskicklighet. Han har dessutom här alldeles bestämdt markerat sitt drag af romantiker. Dess första inslag kom med Ysaïl; nu har det släppts alldeles lös. Accessoarerna, förr en så viktig beståndsdel i allt Bergers författarskap, ha här fått maka litet åt sig. Ett skimmer af dröm, overklighet, fantastik har trädt i förgrunden. Nutiden, dess lopp, dess lif och idéer, liksom dess manér, har ej ett ögonblick lockat författaren ur kurs. Med säker hand har han styrt sin galär "ur larmet" och ut på det inbillningarnas haf, där han känt sig bäst hemma. Man tycker sig ha läst en sagobok, ehuru dess människor kunde vara du och jag. Berger har här bragt sentimentaliteten — detta vanskliga objekt! — hän till konstnärlighet. Han har manövrerat med fulländning mellan sina blindskär och undgått att bli smaklös, fadd eller jolmig. Vi rysa, eller le, som goda barn, och när vi låtit locka ett par dumma tårar upp i ögonen på oss, anse vi oss ej behöfva vara generade för det! Det är vackert så — och ingen så liten trollkonst.

Stéen & C:o, roman af Richard Vallner, hör till dem, som intressera och stanna i minnet, trots många anmärkningar, man kunnat göra. Den förefaller påverkad af rysk litteratur — eller skulle det bero på en tillfällighet, en inre frändskap, detta upprepande af tanken världslig — icke-världslig, hvilken som ett af ledmotiven tonar genom hela Dostojevskys produktion? Möjligt är det naturligtvis.

Jag kom också i min artikel förra veckan att nämna Dostojevsky, då i samband med Ossian-Nilsson. Men det var där frågan bara om en rent yttig typlikhet, medan det påverkade, eller gemensamma, här ligger i själfva grundstämningen, i bokens lifsrötter. Liksom D:s roman Idioten handlar Stéen och C:o om en ung man, som från landtlig afskildhet och oskuld försättes in i storstadsmiljön, försedd med pengar, kastas in bland människor, hvilka allra innerst exploatera honom, och hvilka han alla i grunden, om äfven osagdt, vinner genom sin djupa, naiva mildhet, sitt hjärtas religiositet. Med Vallner äro vi midt i en stockholmsk penningkrets med olikartade fysionomier och vi stå inför en sinnrik, men tyvärr ej fullföljd arfsintrig. Mellan å ena sidan ett energiskt utförande af typskildringen, å den andra idémotivets yttersta fördjupning, har författarens skaparkraft ej räckt till; däri ligger bokens svaghet. Genom sin breda ansats är den dock en bekantskap att lägga märke till och komma ihåg.

Skall jag våga säga det samma om Den sofvande staden, roman af Annie Åkerhielm? Jag måste bekänna att jag efter ett par antydningsdigra meddelanden i pressen, innan boken kom ut, väntade mig en stor politisk roman, eller åtminstone ett försök i den vägen. Om den figur Annie Åkerhielm gjort som politisk skriftställarinna de sista åren äro meningarna delade, och jag har ingen anledning att yttra mig i det stycket; men en figur har det dock varit. En roman som extrakt af de talrika artiklarna i dagspressen skulle ej undgått att väcka nyfikenhet! Här föreligger ingenting sådant. Ett löst påhakadt politiskt moment gör, liksom en fluga ingen sommar, ingen ändring därutinnan. Den sofvande staden är helt simpelt en skildring af, hur man öfver lag sofver bort sina chanser i en viss småstad, medan hjälten, en ingenjör, och hans snälla fru äro ensamma uppfyllda af god vilja att få vind i spelet — och misslyckas. Det är en den mest prosaiska bok man kan läsa, och med ringa tillvaratagande af möjligheterna för satir. Men den är ledigt skrifven, flyter undan utan longörer, och kanske kan den synas mången helt underhållande. Att den skulle uppröra någon, tycks mig däremot omöjligt, med undantag för dem, hvilka kunde anse sig utpekade som modeller — men det är ju en gammal historia, alltid lika ny!

*

Den som hyser kärlek till svensk poesi har ej lof att förbigå de två namnen Anders Österling och Gustaf Ullman. Den förre har med Facklor i stormen både häfdat och befästat sin redan vunna rangplats. Behag och älskvärdhet, en rik och fager form voro märket på Österlings verk, en ynglings ljusa, ömma syn var hans. Nu har ynglingen blifvit man: tonerna äro mörkare, ett drag af personlig lidelse, en intimare, allvarligare accent beteckna öfvergången. Vi kunde om vi velat, ansett Österling färdig som diktare redan förut. Det bästa han gifvit oss med sin nya bok är nya och mycket större kraf! Jag känner lönlösheten af att nämna några af dikterna framför de andra, då utrymmet förbjuder alla, likväl frestande, större citat. Men boken får vänner ändå, och bland de kräsna.

Kommer man från Österling till Ullmans lilla dikthäfte Kärlek, (det är eljes icke alls min tanke att jämföra!) blir det något af att, från det skönhetsmättade och höga templet, träda in i kryptan, där blott vaxljusen brinna, med en het och stilla låga, liknande hjärtats egen outsläckliga och förtärande. Här råder endast andakt, den innerligaste hängifvenhet. Orden hviskas, och ej ett ord för mycket, ej ett ord för dess egen skull! Men medan man läser de enkla stroferna, af hvilka några visserligen glida en saklöst förbi, händer plötsligt, att något hugger till inom en och släpper ej. Det innersta har rörts. Sällsynta och underbara gåfva! Denna äger Gustaf Ullman — med sina later så utan minsta skymt af flärd, ja, ofta liksom buttert ovilliga till hvarje utsmyckning! — såsom få. Och det är detta, som tvingar att räkna honom till de rätta, de verkliga poeternas släkte.

MARIKA STJERNSTEDT.

"I förskingringen"

heter den novell, som i dag, efter "Vällar-Per", begynner införas i vårt Romanbibliotek. Författaren, hvars signatur Peter Spigg då och då synes i tidningsspalterna under skönlitterära bidrag, ger i denna novell en med rask hand utförd skildring från ett tyskt fabrikshus, där en ung svensk under ur flere synpunkter intresserande omständigheter gör sina lärospån.

IDUNS KOKBOK
AF
ELISABETH ÖSTMAN
är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - - - -
På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. - Pris: Kr. 5:50 inb.

PANTERKÄNGAN
för Damer och Herrar, med Korksula och Skinnfoder.
Bästa Vinterkänga mot kalla fötter. Dessa våra Kängor ha vunnit stor efterfrågan.
Pris endast 18 kr.
A.-B. Ivar Sandberg & C:o,
Södra Hamngatan 9, Göteborg.
Rekvisitioner exp. mot efterkraf.

Tystnadens torn.

En historia från Bombay.

Af AXEL IDESTRÖM.

(Forts.)

SKÅLEN MED PERSIKOR OCH magnolier stod en god stund orörd på disken, men då husbonden inte mera visade sig, begynte biträdena snart att stjäla af innehållet, äta upp persikorna och räcka blommorna åt kunderna. På aftonen var till och med själfva skålen försvunnen.

V.

Ett par veckor hade förgått utan att Willman lyckats göra någon ny iakttagelse beträffande de grannar, som intresserade honom. Liksom förr hade han några gånger sett Arda Viraf och hans dotter gå ut på promenad, och han hade äfven iakttagit att Dagschu fortfarande vid hvarje tillfälle hälsade på dem lika vördnadsfullt som förut. Förhållandet dem emellan tycktes stå på samma punkt som första gången Willman såg dem, utom det att hinduen numera var påtagligt mera tärd och hopplös än då. Willman undrade om han kanske snart skulle öfvervinna sin olycka, finna sig i sitt öde, bli frodig och själfsäker igen och kanske trösta sig med en annan kvinna. Men han tänkte att det måste vara svårt att glömma Arda Virafs dotter för den, som dagligen måste se henne för sina ögon.

Det hade blifvit fullmåne, och den ljusa, ljumma natten var lockande skön. Willman hade svårt att gå till sängs. Han satt i fönstret, som hade utsikt åt Esplanaden. Här nere i staden var månen blek som en slocknande sol. Den välte sitt klot ibland dimmorna, som alstrades af hamnens och stadens alla skorstenar. Men ljuset var dock tillräckligt starkt att komma gatlyktornas rader att mattas. Parkens höghvälfda kronor tecknade sig som en kedja af ljusa bergskullar, hvilkas nedre partier försvunno i mörka slagskuggor, och jättepalmerna skrapade sina solfjäderskronor mot den svartblå himlen öfver palatsens gotiska och arabiska tornkonturer.

Gatutrafiken hade nästan upphört. Endast i den breda allén syntes ännu några människor och automobiler. De slingrande gångarne närmast Willmans fönster voro öde och tomma. Endast på trottoaren utefter huset kom ibland en enstaka individ, och borta vid hörnet stod en figur med någon slags kapuschong öfver hufvudet. Hvad nationalitet han representerade var inte godt att veta i denna alla folkslags stad.

Klockan måste vara omkring midnatt, då Willman varseblef ännu en figur med insvept hufvud, men det var en figur, som han igenkände, ty han hade sett den förr: en söndagsmiddag på Malabarkullen. Han igenkände också denna spänstiga gång, denna mjuka rörelse. Det kunde endast vara Arda Virafs dotter.

Med ett språng var Willman ute i sin trappa och skyndade mot parken. Han upptäckte henne genast åter. Hon hade inte tagit vägen mot den breda allén utan gått längs husen under hans eget fönster, där han nyss suttit, och vågat sig in på de ödsliga, slingrande gångarna, som förde mot en fontän, belyst af fyra lyktor, ty den låg i en tvärgata, som dock äfven den vid denna tid var folktom.

För att inte väcka uppmärksamhet hade Willman fortsatt utefter husen. Han gick då i det närmaste jämnlöpande med Arda Virafs dotter och kunde hela tiden iakttaga henne. När de hunnit halfva vägen mot fontänen, såg Willman en annan person, som smög på trettio stegs afstånd efter parsiskan. Han höll sig i skuggan under parkens buskar och hade lämnat gången och begifvit sig upp i rabatterna. När han ibland måste träda ut i månljuset igenkände Willman mannen med kapuschongen, som förut stått stilla vid hörnet af hans bostad.

Det var tydligen rätt många män, som intresserade sig för Arda Virafs sköna dotter. Vid fontänen mötte hon emellertid den lyckligaste af dem. Det var hennes fars kontorist, som väntade henne där. De togo hvarandras händer och begynte strax ett ifrigt, lågmält samtal, i det att de långsamt gingo fram på tvärgatan i riktning mot den stora allén.

Mannen i kapuschongen smög vidare efter dem. En lummig akasia kastade snart sin svarta skugga tvärs öfver vägen, och här skyndade han fram helt nära de båda, som voro fördjupade i sitt samtal och försummade vaksamheten. Men också Willman nalkades, ty han gick rakt fram på gången såsom en oberörd vandrare, som gick sin egen väg. Kapuschongen liknade ett lejon i stor man, färdigt till språng, till öfverfall. Han var endast tre steg från den unge parsern.

Om han nu verkligen hade ondt i sinnet eller ej fick Willman aldrig utröna, ty han hade själf kommit honom så nära att han blifvit upptäckt af honom, och i allén, på hundra stegs afstånd, syntes en engelsk polis. Kapuschongen fann för godt att stanna i akasiaträdets skugga, och då Willman gick förbi honom sträckte han ut sin hand som om han varit en tiggare.

Willman stannade också för att betrakta honom, men han kunde inte urskilja hans ansikte.

De unga parserna gingo fram till allén och begynte där att promenera fram och tillbaka på en gång vid sidan af den allmänna stråkvägen. Willman slog sig ned på en bänk och väntade. Mannen i kapuschongen kunde inte mera upptäckas.

De båda älskande talade länge med hvarandra. Det måste helt säkert vara någon bekymmersam affär, som tvingade dem till detta nattliga möte, då det eljes stod dem fritt att träffas hvarje dag, låt vara i Arda Virafs hus. De kunde inte där sakna tillfälle att byta förtroliga ord. Det måste vara en affär af afgörande betydelse, som kräfde denna långa hemliga öfverläggning.

Den engelske polisen hade försvunnit. En man hade kommit och släckt de flesta af lyktorna, så att endast en och annan ljuspunkt ännu syntes i den vida parken. Men månen hade stigit högre mot zenit och kastade sitt skarpa, hvita sken rätt ned mellan fikon- och salaträdens ogenomträngliga löfmassor, så att ljusa gemak och gångar bildades mellan svarta murar af skugga. Stjärnorna glänste på den mörka himlen. Högt i toppen af ett träd aftecknade sig mot månen en grupp stora fåglar, hängande eller liggande på några kala grenar. Deras väldiga näbbar och hängande kräfvor kommo dem att likna knöliga trasbylten, men de rörde under stundom sina hufvuden som om de undrade om det var sol eller måne, som lyste, och de läto höra då och då ett svagt, dallrande läte, klagande som af stilla vemodig sorg. Infödingarne kallade dem homraïer, dessa fåglar.

De unga parserna hade kommit ur synhåll, men Willman hade utsikt öfver de vägar, som förde mot Arda Virafs hus. Han väntade länge men såg inte mer någon vandrare på dem, och begynte frukta att de båda älskande gått rundt hela stadsdelen och återvändt hem genom infödingarnes stad. Nattdaggen föll så starkt att hans kläder blefvo våta, och han fann slutligen nödvändigt att gå hem. När han återkommit till sin bostad, satte han sig dock i fönstret mot staden för att vaka ännu en stund öfver sin parsiske grannes hus, och nu behöfde han inte vänta länge förgäfves.

Midt i det klara månskenet stodo de båda unga plötsligt framför Arda Virafs trappa. De talade alltjämt mycket lifligt med hvarandra. Så tog den unge mannen de båda tofsarne af det sjuttiotvåtrådiga snöre, "kusti" eller trosgördeln, som var knuten kring hans midja, och hvilken utgör symbolen af hans religions sjuttiotvå hufvudstycken. Han höll dem mellan sina händer och lyfte dem framför sig, medan han än bugade sig än åter reste sitt hufvud och talade så häftigt, att Willman kunde höra ljudet af hans röst.

Det var andra gången Willman bevittnade hur en man svor dyra eder till Arda Virafs dotter. Men denna gång var det en ung parser, som uttalade dem, och nu tog den sköna kvinnan hans händer i sina, som om hon förenade sina löften med hans. De böjde sig mot hvarandra, deras hufvuden möttes. Det blef tyst, och de stodo länge stilla såsom gjutna till en stod i ett enda stycke.

Willman förstod att deras läppar nu talade till hvarandra det språk, som mäns och kvinnors hjärtan bäst förstå kring jordens krets. Han kände sitt eget hjärta bulta hårdt därvid. Där kom en press som af svindel öfver hans panna. Han såg en park af kala ekar omkring sig och några rester af snödrifvor. Hans våta kläder kylde honom.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

Fredrika Bremer och "skånskan".

TILLÅT ATT JAG SÄGER NÅGRA ord om Lydia Wahlströms Fredrika Bremer-uppsats i eder tidning, till hvad verkan det hafva kan. Doktor Wahlström går där till upprepade anfall på skåningen och försöker påvisa det sannolika i att Fredrika Bremer afstod från sitt äktenskap med Böklin till stor del därför att han var skåning. Jag tillåter mig naturligtvis inte att betvifla doktor W:s stora lärdom och kunskaper, men inte vittnar detta hennes påstående om någon skarpsinnighet eller analyseringsförmåga, jag tycker snarare det verkar löjligt. Tag t. ex. en af våra Lundaprofessorer, öfverlägsna och fint bildade personligheter (som jag antar att Böklin också var, eftersom en så intelligent kvinna som Fredrika Bremer intresserade sig för honom), och jag tror att nästan hvem som helst, t. o. m. en estetiskt bildad stockholmare, skulle inse det absurda i antagandet, att en kvinna, som älskade, afstod från en sådan man, därför att han talade skånska. Om doktor W. sagt: en ytlig och trångbröstad, själfkär stockholmare skulle det vara en annan sak, men sådan anses det ju inte att Fredrika Bremer var. Om man dessutom betänker hur omanligt och snobbigt det korthuggna, ute på tungspetsen jonglerande stockholmsspråket kan te sig, tycker man nästan att Fredrika borde känna det som en lättnad att höra det ärliga oaffekterade skånska tungomålet! I alla fall vilja vi helst bevara minnet af Fredrika Bremer såsom den upphöjda, kontinentala företeelse, hon nog i verkligheten var, utan stockholmskt småsinne och inbilskhet. —

Jag hafver talat och räddat min själ.

Med utmärkt högaktning

GERDA CHRISTOFFERSSON.

Skifarp, Skåne, okt 1913.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafre-Gryn och Hafre-Mjöl

Ellenhamar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 9—15 NOV. 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt färsk strömming med tomatsås och stekt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Svartsoppa; gås stekt i ugn med rödkål; vingelé med mandelspån.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; delikatesssill med potatis; kaffe eller té. Middag: Köttpudding med blomkål; nyponsoppa med grädde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på gås (rester från söndag) med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetariansk jordärtskockspuré med rostadt bröd; gädda med pepparkakor.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsvälling; blandad låda; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalfkottletter med makaroner; Krusbärskompott med vispad grädde och schäferhattar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotto; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med brynt potatis och äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt brynt lammbringa med ris; blåbärssoppa med klimp.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; »pytt i panna» (rester från fredag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd lammbuljong (spadet från fredag) med jordärtskockor; korfkaka med smält smör.

RECEPT:

Svartsoppa (för 12 personer).
Kråset af en gås, 1/3 lit. gås- eller svinblod, 6 msk. mjöl (60 gr.) 1/2 lit. spad, hvari kråset kokat, 2 lit. buljong, 1 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. ingefära, 1 tsk. stötta nejlikor, 2 msk. salt (30 gr.), 8 msk. socker (120 gr.), 8 msk. god ättika, 2 hg. katrinplommon, 1 lit. franska äpplen, 3—4 del. madera eller scherry.

Beredning: Kråset utgöres af hufvud, hals, vingspetsar, fötter, hjärta, lefver och mage. — Gåsen tages ur och inälfvorna skiljas försiktigt från hvarandra. (Istret tillvaratages noga, får ligga i vatten, skiras och användes som smör eller vid kokning af klenäter.) Hufvudet skållas i hett vatten, klyfves längs efter, sköljes väl, ögonen tagas ur och näbben skrapas. Fötterna skållas och flås, hjärtat skäres itu, magen skäres upp, innehållet skrapas bort och den tjocka gula hinnan drages af. Gallblåsan lossas försiktigt från lefvern, som användes till gåslefverkorf. Halsskinnet drages af och användes som korfskinn. Halsen knäckes, vingspetsarna skållas och klyfvas. Kråset sköljes väl och bör helst ligga i vatten några tim. Det sättes på i 1 lit. kallt vatten, skummas väl, 1/2 msk. af saltet samt 6 hvitpepparkorn och 4 nejlikor tillsättes och alltsammans får koka med tätt lock omkr. 3 tim.

Katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten, sättas på i 3 dcl. vatten jämte 1 msk. af sockret och få koka, tills de äro mjuka. Tio min. innan de äro färdiga, ilägges äpplena, skalade och skurna i klyftor. — När köttet är mört tages det upp, skäres i bitar och lägges i soppskålen. Spadet silas, skummas och får koka ihop till 1/2 lit. Blodet silas och vispas med mjölet och 1/2 lit. af den kalla buljongen; denna afrednig bör stå och svälla 1 tim. Resten af buljongen kokas upp med spadet, afredningen hälles i under stark vispning och soppan får koka under stark vispning omkr. 8 min Den lyftes från elden, frukten lägges i jämte sitt spad, kryddorna samt vinet tillsättas och soppan afsmakas noga. Den hälles öfver köttet i soppskålen och serveras med gåslefverkorfven, skuren i skifvor och upplagd på ett särskildt fat.

Gås stekt i ugn (f. 10—12 pers.).
En ung gås på omkr. 6 kg., 2 msk. salt (30 gr.), 1 tsk. hvitpeppar, 5—6 äpplen, 125 gr. katrinplommon, 1 1/2 lit. buljong eller vatten.

Beredning: Gåsen svedes öfver sprit eller gaslåga, hvarefter alla fjäderpennor bortplockas omsorgsfullt och gåsen tvättas väl med ljumt vatten och mjuk borste samt torkas. Hufvudet med halsen samt vingar och fötter huggas af och användas tillika med hjärta, lefver och muskelmage till svartsoppa. Gåsen uppskäres och urtages, sköljes väl i kallt vatten, torkas och gnides in- och utvändigt med kryddorna. Fågeln fylles med äpplena, skalade och skurna i stora klyftor, samt med de förvällda och urkärnade katrinplommonen, hopsys, uppsättes och lägges i långpanna. Den insättes i varm ugn och öses flitigt med det fett, som bildas i pannan; när den är vackert brynt, påspädes den kokande buljongen och gåsen får steka, tills den är mör, varunder den öfveröses hvar 10:e min. Till stekningen beräknas 2 1/2—3 tim. Önskas skinnet sprödt, öses gåsen endast den första timmen, hvarefter den får steka med ugnsluckan litet på glänt. En half timme innan den är färdig frånsilas skyn, och gåsen insättes åter i ugnen med 1/2 lit. kokande vatten i pannan. Skyn skummas väl, hopkokas, afsmakas med köttextrakt och soja och afredes med brynt afrednig. Gåsen upplägges på fat, trådarna urdragas, den skäres och hoplägges åter, så att den ser hel ut, garneras med brynt potatis, kruskål eller persilja och frukten med hvilken den varit fylld. Serveras med rödkål och »malingsbogurka».

Istret får ligga i vattnet 12 tim., hvarunder vattnet bytes 1 gång. Det smältes därefter tillsammans med 1 äpple och 1 liten rödlök, silas, får kallna och användes som smör. Om flottet önskas fastna smältes det tillsammans med 3 kg. njurtalg. — Gås kan även fyllas med kastanjer och för öfrigt stekas som föregående.

Fint vingelé (f. 8—10 pers.).
20 gr. gelatine (omkr 12 blad), 6 del. varmt vatten, 1/2 citron, 250 gr. toppsocker, 2 ägghvitor, 2 1/2 dcl. fruktvin, 2 1/2 dcl. svenskt vin eller scherry.

Beredning: Gelatinet sköljes väl i kallt vatten och upplöses i det varma vattnet, citronskalet, hvarifrån allt det hvita bortskurits, citronsaften och sockret tillsättes och blandningen får ett uppkok samt får stå 10 min. vid sidan af spiseln. Ägghvitorna vispas i en blankskurad kastrull tillsammans med det franska vinet, och gelatinblandningen tillsättes under kraftig vispning. Kastrullen flyttas öfver elden och geléet vispas kraftigt, tills det kokar upp, hvarefter locket pålägges och kastrullen får stå på spiselhörnet 10 min. utan att koka. Geléet hälles därefter i en uppspänd silduk, förut urvriden i hett vatten, och får själfrinna. Så länge geléet rinner grumligt igenom, hälles det tillbaka i silduken. När geléet är klart tillsättes rhenvinet eller scherryn. Geléblandningen fylles i geléskål eller i en stor eller flera små formar, förut sköljda med kallt och beströdda med strösocker. Formarna böra slås riktigt fulla, hvilket underlättar uppstjälpningen. Serveras med mandelspån. — Om så önskas, kunna 2 kg. färska vindrufvor nedläggas i formen. Litet gélé hälles på bottnen och får stelna, därpå lägges några drufvor, så åter gelé, som får stelna, och drufvor däröfver, tills formen är full. Medan formen fylles, måste det öfriga geléet hållas ljumt.

Mandelspån (24 st.)
2 ark oblat (à 5 öre st.), 175 gr. sötmandel, 2 hg. florsocker, 2 ägghvitor.

Glasyr: 1 stor ägghvita, 125 gr. florsocker, 1 tsk. citronsaft.

Till garnering: 30 gr. sötmandel, 15 gr. pistacier, 50 gr. syltade apelsinskal, 50 gr. sukat.

Beredning: Hvarje oblatark delas i tolf lika stora, aflånga fyrkanter. — Mandeln skållas, torkas i ugnen, drifves genom mandelkvarn och stötes tillsammans med sockret och ägghvitorna till en fin och smidig massa, som tillsättes med mera ägghvita, om den är för hård. Mandelmassan utbredes försiktigt på oblaten och bakelserna läggas på mandelspånsformen och sättas in i ej för varm ugn att bli ljusgula och torra på ytan, men mjuka inuti. De uttagas, få kallna, bestrykas med glasyren och beströs genast med de skållade och finhackade mandlarna och

Skolkostymer för gossar
(Matrosmodell)
af prima helyllecheviot.

Ålder:	5	6	7	8	9
Kr.:	10.50,	11.50,	12.—,	12.50,	13.—,
Ålder:	10	11	12	13	14
Kr.:	14.—,	15.—,	16.—,	17.—,	18.—.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
Gossafdelningen,
STUREPLAN.

Vår tids mest fulländade fabrikat i sin bransch.
Världens Standardmärke.
van Houtens Cacao
För alla åldrar: En oöfverträffad frukostdryck.
Sedan 85 år: Ett ständigt ökadt anseende.
EN kvalité: DEN BÄSTA.

Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer
på alla större platser.

Btabl. 1866.
Äkta Göteborgs Knäckebröd.
Hygienkontrollant: D:r G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Obs.!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska
Sardiner i finaste Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

HUSMÖDRAR!
BEGÄR SVENSK
MACCARONI
HÖGSTA NÄRINGSVÄRDE.

Köp Leksells Rimlexikon. Finnes i hvarje bokhandel eller direkt hos V. Leksell, adr. Valskog.

Prenumerera på Barngarderoben!

Snöhvit tvätt på några minuter. Endast 1/10 af förut erforderligt arbete. Kläderna hålla dubbelt så länge. Bruksanvisning gratis och franko. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

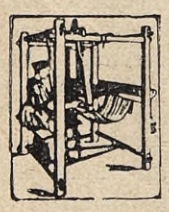

Köp Schweizer's Siden

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: **Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mousseline** 120 cm. bredt från 95 öre metern, **Sammet** till klädningar och blusar. **Plysch** till jaketter och kåpor. Såväl som **blusar** och **rober med äkta Schweizerbroderier** i batist, ylle och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.**

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Hushålls-utgifterna
kunna nedbringas
med Gasens tillhjälp.
Se gasverkets broschyr n:r 28, som erhålles gratis å gasverkets utställning.
Gasspisar visas och demonstreras å
Gasverkets Utställning,
Sthlmstel. 60 32. Kungsgatan 54. Rikstel. 28 93.

Lejon
Dantar och Strumpor.
PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!
HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE
FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-& KORTVARUAFFÄRER.

pistacierna, samt de ifina tärningar skurna apelsinskalen och suckaten, allt väl sammanblandadt. Bakelserna få ligga kvar på formarna och sättes åter in i ugnen, så att glasyren torkar och får vacker ljusgul färg.

Gädda med pepparkakor (f. 6 pers.)

1 gädda på $1^1/_2$ kg., 1 liten fetsill, $^1/_2$ ägg, 2 msk. stötta skorpor, 4 msk smör (80 gr.), 3 dcl. kokande vatten, 3 ettöres pepparkakor, 2 dcl. grädde.

Beredning: Gäddan fjällas, rensas; hufvudet får sitta kvar men befrias från gälarna. Den ej urvattnade sillen rensas, sköljes, torkas och lägges in i gäddan, hvarefter den penslas med ägget och beströs med stötta skorpor. En långpanna smörjes med hälften af det kalla smöret på så stor fläck fisken upptar, gäddan lägges i och resten af smöret lägges i flockar ofvanpå. Fisken stekes i varm ugn omkr. $^1/_2$ tim., under det den ofta öses och spädes med vattnet. Pepparkakorna stötas fint och blandas med grädden. Sillen tages ur gäddan, som lägges upp på varmt fat och garneras med persilja. Såsen i pannan redes med de upplösta pepparkakorna, får koka upp samt silas och serveras i särskild sås skål.

Blandad låda (f. 6 pers.)

4 ägg, 3 kkp. mjölk, 2 msk. stötta skorpor, 2 hg. stekt eller kokt kött, $^1/_2$ urvattnad sill, $^1/_2$ msk. finhackad persilja, salt, socker, hvitpeppar.

Till formen: $^1/_2$ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Äggen och mjölken vispas väl, de stötta skorporna tillsättas och blandningen får stå en stund, så att skorporna få svälla. Köttet och sillen skäres ifina tärningar och nedröras i äggblandningen tillika med persiljan. Massan afsmakas väl med kryddorna, hälles i en väl smord och brödbeströdd pajform och gräddas omkr. 45 min. i ordinär ugnsvärme. Serveras som frukosträtt med skirat smör.

EN HISTORIA FRÅN BRUKET.

Af Signe Engström.

(Forts.)

— Mor, skulle du inte be fröken hjälpa dig litet med syningen?

— Det skall jag så gärna göra! svarade Tyra hastigt.

— Se, det skall vara på fars rockärm och jag vet inte hur fållen skall se ut; och så var det nog litet mer också, sade fru Hansson med en afbedjande blick.

Utan att göra sig reda för huruvida han gjorde sig löjlig eller var närgånget ohöflig stod Hubert Schultz utanför fönstret i mörkret där han sett och hört alltsammans. Då Tyra satt sig vid köksbordet med nål och tråd och det ohyggliga svarta tyget vände han om och gick. Han gick som en fredlös, och då han kom tillbaka om en timme satt hon där ännu.

Efter en tid, hvilken tycktes honom som en evighet, kom hon ut. Hon gick raskt och utan att se sig om, och ingenjören, som väntat så länge i den bistra kylan, fann intet tillfälle att lyfta på hatten och tacka för sist och sedan erbjuda henne sitt beskydd. Hans steg bakom henne förmådde henne ej ens att vända på hufvudet.

Hvad skulle han då göra? Hvad ämnade han säga? Deras bekantskap inskränkte sig ju till en bugning å ömse håll och han hade inte — han hade visst inte alltid burit sig juste åt — — —

— Jag har känt henne en evighet, försvarade han sig, nu skulle jag vilja lära känna henne närmare. Hon tillhör ju mig, säga de alla, hvarför skulle hon då inte bli min — — —

Låset krånglade. Han mixtrade med nyckeln, medan han fortsatte sin tysta monolog — — — bli min hustru?

Hubert Schultz stod midt på golfvet i sitt rum. Han sade det helt högt med en känsla af att ha vaknat upp ur en sömn.

— Min hustru!

— Och därför, slutade skollärar Malms fru, väckte det nog uppseende då Tyra afskedade sin jungfru. Det skulle Tyra aldrig ha gjort.

*

Tyra vände sig om från fönstret. Skymningen i rummet dolde den höga färgen på hennes kinder.

— Jag afskedade henne inte, det trodde jag Elna visste. Jag skaffade henne en plats långt bort. Han — det var henne omöjligt att få namnet öfver sina läppar, — kurtiserade henne och hon var rädd.

Elna Malm lekte med tofsarna på sin arbetsväska.

— Ungdomen nu för tiden är hemskt fördärfvad, sade hon.

— Hvad menar Elna med det i det här fallet? frågade Tyra, tagande all sin sparade indignation till hjälp. Damen i länstolen var tjugo år äldre än hon själf.

— Hvad behöfde Tyra bry sig om sin jungfrus kurtis? fortfor rösten från hörnet med en elak klang. Kan inte Tyra förstå att Tyra riskerade sitt rykte då Tyra skaffade undan en rival?

Tyra darrade af vrede och afsky. Inför denna väfnad af förtal och uselhet stod hon maktlös och likväl fast besluten att försvara sig så länge hon ännu kunde andas.

— Det är vansinne! sade hon med ett djupt andedrag. Jag hade ej

Broderier
Lucerna
direkt från Schweiz tull och portofritt i hemmet.
broderade bal-rober från Kr. 10.80
„ siden-blusar „ „ 7.—
„ barnklädningar „ „ 4.90
„ kragar, jabots, näsdukar, artiklar passande till presenter m.m. Linnebroderier.
Begär katalog med Pariser modeplancher gratis och franco.
Schweizer & Co., Luzern A10
(Schweiz)

LANDETS FÖRNÄMSTA FABRIKAT
KÖPAS AF ALLA SOM ÖNSKA LÄTTHET OCH ELEGANS
Viskafors
GALOSCHER
PARAD MED HÅLLBARHET
OBS. DETTA VARUMÄRKE Å SULAN!

NERVOGEN
NAMNET LAGLIGEN SKYDDADT
Nervstärkande. - Blodbildande. Aptitgifvande. - Välsmakande.
250 gram: 3 kronor.
Förordas af läkare, fås på apotek och i kemikalieaffärer. Tillverkas å Apoteket Ejdern, Göteborg.
Till platser, där inga återförsäljare finnas, sändes Nervogen fraktfritt direkt till förbrukaren.

Bättre Siden
än de välkända kvaliteter vi föra i marknaden finnes icke.
Prefver på begäran gratis!
Brunkebergs Manufaktur Magasin,
Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget,
Drottninggat. 4, Stockholm,
Afdelningskontor: Götgatan 31,
Depositionsräkning 4 $^1/_2$ %.
Kapitalräkning 4 $^1/_2$ %.
Sparkasseräkning 4 %.

"Att tappa hufvudet" är obehagligt men det är värre att tappa håret och då finnes enligt framstående hudläkares intyg intet annat medel som hjälper än användning af F. Paulis Azymol Stimulus.

Vid blodbrist och svaghet gör Vasens järnpreparat "Ferrol" största verkan. Starkt aptitgifvande ökar det hastigt kroppsvikten. På alla apotek till 2 kr. fl.

Prenumerera på Idun!

RADIUM
detta dyrbara ämne med de underbara egenskaperna är en af beståndsdelarne i Oxygenolfabrikens hårvatten
Radiophor.

FALU
ÄTTIKA
är bäst.
Erhålles hos alla välsorterade Specerihandlare i riket.
Obs.! ordet FALUN på flaskorna.

Dr H. CEDERBERGS medicinska
SASOL-TVÅL
för toaletten.
(med tillsats af 10 % SASOL), är den ideal-tvål, som man hittills förgäfves sökt framställa och som möjliggjorts först genom uppfinning af det öfverlägsna antiseptiska preparatet SASOL.
SASOL-tvålen är specielt egnad att aflägsna vanprydande hudåkommor såsom utslag, finnar, kvisslor, reformar, pormaskar, hudrodnad, fräknar, fnassel o. dyl., hvilka under fortsatt begagnande försvinna, så att huden blir ren och klar, hyn frisk och ungdomlig.
Säljes å apoteken och i välsorterade affärer à 50 öre.
Till platser där ännu ej återförsäljare finnas exp. gärna två proftvålar portofritt mot 1 kr.
Aktieb. Sasol
Gefle.
SASOL användes å Allm. Barnhuset, Sabbatsberg, Statsmed. anst. bakteriolog. afd. m. fl. institutioner. Öfverlägset, ogiftigt, allsidigt användbart antiseptikum.
Fl. à 2 kr. o. 1 kr.

"VIKING! Det märks genast."
Intet annat putsmedel ger denna djupa, fina, klibbfria glans. Intet annat putsmedel har ett så utomordentligt välgörande och preserverande inflytande på lädret.
Vikingkrämens enastående, fullt vetenskapliga sammansättning är grundad på de mest ingående undersökningar över såväl lädrets byggnad och egenskaper, som av de olika ämnenas verkan därå. Den tillverkas av de skickligaste fackmän, i modernt inrättad specialfabrik.
På grund av Vikingkrämens frihet från orena och klibbande ämnen är dess friktion för borsten mindre, varför blankningen bör ske med glansborsten Viking, vars polersida genast framkallar den karaktäristiska Viking-glansen.
Prova de högsta kvaliteerna "Premiär" och "Dubbelglans".
VIKING SKOKRÄM
VIKING
VIKINGS INREG. VARUM PREMIER CREAM FÖR CHEWEREAUX BOXKALV & LACK
ART. 45. EXTRA KVALITET FÖR FINARE SKINNSORTER. PRIS 50 ÖRE.
INDUSTRI AKTIEBOLAGET VIKING, ÖREBRO.

Allt ifrån sitt första framträdande har Florodol-tvålen tönt en år från år ökad popularitet och detta tack vare sin absoluta renhet och sina utsökta ingredienser, som gör att Florodol-tvålen intager en ställning framför alla andra toalett-tvålar.

Dalaslöjdlotteriet.

Vinsterna utgöras af **hemslöjd, handtverk** och **konstslöjd** från **Dalarna.**

1. **Hvardags-** och **herrumsmöbel** af mahogny. **1,000 kr.**
2. **Sängkammarmöbel,** hvitlackerad. **800 kr.**
3. **Matsalsmöbel** af polerad björk. **500 kr.**
4. **Köksuppsättning,** möbler och husgeråd. **200 kr.**
5. **Kammarorgel** av ek. **150 kr.**
6. **Stjärnsundsur. 140 kr.**

Öfriga vinster från 100 till **lägst 2 kronors värde,** utgöras af **möbler, konstsmiden, koppararbeten, skinnvaror, väfnader** (vadmal, duktyger, gardiner, täcken, kuddar, mattor, dräkttyger, band m. m.), **vantar, knifvar, dalasmycken** af silfver, **porfyrsaker, väfstolar, sparkstöttingar** m. m.

Lotter erhållas mot postförskott eller insändande af beloppet, **1 krona** per lott, jämte 10 öre till porto (eller om rekommendation önskas, 25 öre) i postanvisning (ej frimärken) under adress: **Dalaslöjdlotteriet, Hedemora.**

Husqvarna Symaskiner

äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

Husqvarna Symaskin.

Axa yrkesserie. N:o 8.

Snickaren snickrar i olika mönster
Möbler så nätta af björk och af ek,
Hyllor och lådor, dörrar och fönster.
Och det går undan precis som en lek.
Flinkt skötas stämjärnet, hyfveln och sågen
Aldrig sig trötthet i arbetet göt —
Stadig är handen och munter är hågen,
Tack vare ***Axa hafregrynsgröt.***

Endast cirka 2 öre kostar en portion **Axa Hafregröt** om Ni köper i originalpaketer, då Ni direkt från kvarnen har garanti för erhållande af färsk god vara.

Mellin's Food

är bästa kraftnäring för svaga, klena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfödning gratis och franko från Mellins Food Depôt, Malmö.

Ruskigt väder inverkar ofördelaktigt på hyn. Enda medlet att förhindra detta är att dagligen begagna F. Paulis Ovicula (ägg) tvål, som genom sin sammansättning af finaste tvålmassa och äggämne på kort tid förskönar hud och hy.

Vid emaljmålning af husgerådssaker af trä, bleck, korgarbeten, blomkrukor m. m., bör alltid den bästa emaljfärgen användas. Ingen kan i hållbarhet och brilliant utseende mäta sig med **Chinalack.** Arsenikfri enligt nya giftstadgan.

Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanter: **Dorch, Bäcksin & C:os A.-B.,** Göteborg och Stockholm.

Från YSTAD — HAPARANDA användes YVY tvål.

Säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär för 50 öre pr st. Österlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik, - YSTAD -

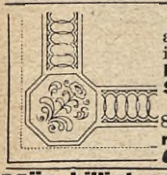

LYSDUK

af fint hvitt linne, med hålsöm och upprit. mönster enl. vidst. illustr. Storl. 60×60 cm. Pris pr st. kr. 2.70.
Bordlöpare i samma stil. Pris pr st. kr. 2.95.
Serveringsbordduk i samma stil. Pris pr st. kr. 3.15.
För porto tillkommer 30 öre. Franko då order uppgår till 8 kr. **Begär vår katalog å uppritade arbeten! Plats- och reseombud antagas.**
Gestriklands Linneväfveri, Tapisseriafdelningen, **Gefle 2.**

Köp billigt och bra. För att göra affär och varor kända expedierar jag tvänne profsändningar prima hellinnevaror till extra billigt pris mot efterkraf eller postförskott:

N:o 1 Kronor 13.50.
Damast, liljekonvaljmönster.
1 st. Duk 150×150 ..... Kr. 5.—
1/2 duss. Servietter 60×60..... » 4.25
1/2 » Handdukar 55×90 ..... » 4.25

N:o 2 Kronor 6.50.
Jacquard, klöfver- ell. stjärnmönster.
1 st. Duk 100×100..... Kr. 1.60
1/2 duss. Servietter 50×50..... » 2.45
1/2 » Handdukar 55×70 ..... » 2.45

Dukar i andra storlekar samt alla sorters linne- och bomullsväfnader till låga bestämda priser. **Broderlinne** tvinnadt, crème eller grått, 170 cm. 3 kr. **Fru Maria Bergquist,** Karlavägen 23, Stockholm. Rikst. 27 86. Allm. Ö. 103.

ELEKTRISKA DAMMSUGAREN

LUX

ÄR DEN ENDA SOM FÖRMÅR HÅLLA EDER VÅNING FRI FRÅN DAMM.
ENKEL OCH BILLIG I DRIFT.
SPARAR MATTOR OCH MÖBLER.
INFORDRA OFFERT.

A.-B. LUX, STOCKHOLM.

växlat ett ord med ingenjören före soarén och jag gjorde det inte då heller.

Fru Malm lade in sin virkning.

— Men, kära barn, man har ju sett er taga promenader tillsammans.

Tyra gjorde en rörelse som för att slita upp halskragen. Hon behöfde luft.

— Det är en gemen osanning — och det vet Elna!

Hon kom närmare och skrufvade upp det elektriska ljuset. Hennes smärta, slanka gestalt och fina ansikte i dess ram af blondt hår väckte hos den andra till lif den känsla som hjälper hvarje äldre kvinna att med jämnmod fördra tanken på att hon ej är ung och skön. Elna Malm strök med fet belåtenhet sitt slätkammade hår och reste sina nittio kilo ur den bekväma stolen.

— Tror Elna mig?

— Kära barn, sade den äldre med ett litet skratt, vi ha alla varit unga — och dåraktiga.

Tyra stod ensam. Hon knöt händerna hårdt kring sin nacke.

— Jag hatar honom — hatar, hatar honom! Han hade ingen rätt att tala om mig, att se på mig, — han hade ingen rätt att tro det om mig!

Den afsky som fyllde henne gjorde henne nästan fysisk smärta. Hon kunde knappt andas.

— Rival! —

Detta allt hade man trott, tänkt på och talat om. Och hon hade varit okunnig om alltsammans. Man hade skapat en ny Tyra Hellner, med främmande tycken, motiv och handlingar och hon själf var en overklig skugga. Existerade hon ens? Hon hade kunnat gråta om hon icke känt en så öfverväldigande lust att skratta. Hur världen i all sin uselhet bedrog sig själf!

Därför hade alltså fru Martinsson låtit sitt höga misshag drabba henne på tusen förödmjukande sätt. Därför ansåg sig Elna Malm oförhindrad att låta sin giftiga tunga såra henne. Hvar skulle hon finna skydd?

Hon rodnade hett.

— Nej, nej! sade hon högt.

Hennes fingrar lossade sitt grepp och började mekaniskt syssla med närmaste föremål. Det råkade vara hennes myrten och vid beröringen af dess kvistar föllo en mängd torra blad ned i hennes hand.

En alldeles främmande känsla af ångest grep henne. Hon lyfte krukan fram i ljuset och granskade växten noga, den såg tvinande ut.

— Det är tungt att vänta och de döda vända aldrig åter — — mumlade hon. Hvad är det som skall dö? Vänta — jag har aldrig väntat på någon. — Tyra Hellner, du är galen i kväll!

Hon satte krukan tillbaka med en energisk duns och satte strax därpå varligt upp den liksom för att förtaga de möjliga verkningarna af stöten.

— Jag skall sätta om den! Den skall lefva!

Skolan började igen i midten af januari. Vädret var slaskigt, marken var svart af snöblandad stybb och en fuktig dimma låg öfver allt. Kikhostan grasserade bland barnen och Tyra fruktade att difteri när som helst skulle börja uppträda.

Hon arbetade med sina snufviga, hostande elever, handledde de äldre flickorna i handarbe en och försummade ej ens sina kasernbesök. Hon kastade sig in i sitt arbete med febril ifver men den tid det skänkte henne full tillfredsställelse var förbi.

Då ingenjörens namn nu nämndes bland arbetarna då hon var närvarande förstod hon blott alltför väl och det var henne omöjligt att undertrycka en förrädisk rodnad. Den misstyddes, det visste hon, men hvad ville hon göra?

Det skulle ha väckt uppseende om Tyra uteblifvit från festerna där han vanligen skötte musiken eller föreläsningarna af hvilka det var hennes plikt att draga nytta. Däremot föll det i ögonen att ingenjören numer alltid var närvarande och alltid satt på en plats där han kunde se den unga lärarinnan, och hela världen hade alldeles klart för sig att han gick dit för hennes skull. Men aldrig såg någon dem utbyta annat än en stel hälsning.

(Forts.)

Vid nervositet och sömnlöshet har *ENERGON* visat sig vara ett synnerligen stärkande och välgörande medel. *ENERGON* förekommer i form av *kakao, maltos, kakor, piller* och *pulver. ENERGON* förordas av framstående läkare. Tillverkas av *A.-B. PHARMACIA, Stockholm.* Kontrollant: Professorn m. m. *K. A. Vesterberg.* Prospekt sändes på begäran direkt från *A.-B. Pharmacia.*

Hotell Excelsior,

med restaurant och tvättinrättning,
Stockholm C, 35 Birger Jarlsgat.,
motsvarar de bästa af utlandets Christliche Hospize och Temperance Hotels. Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

Om Ni verkligen tror att Ni ej helt och hållet kan undvara bönkaffe, så försök åtminstone en blandning med hälften Kathreiner. Det smakar lika bra som oblandat bönkaffe men är bara hälften så skadligt. Så småningom kan Ni öka mängden Kathreiner. Ju mera Kathreiner som tages, desto hälsosammare blir drycken.

Kathreiner säljes i alla speceriaffärer i paket à 45, 25 och 10 öre.

Barnångens Hydrozon-Salva

för brännsår, kylsår, hudutslag m.m.

Effektivt medel mot snuva!

EUCALYP

återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. *Garanteradt oskadligt.* Attest härå är utfärdad af Herr D:r Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalyp ännu icke finnes till salu hänvände man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Den vackraste hyn

har den som dagligen använder
Abecatvål.
Tillv. Fabriken Carl, Malmö Ö.
Rikst. 44 5.

Bästa medel mot hudlöshet hos småbarn.

M. Zadig, Malmö.
H. M. Konungens Hofleverantör.

Kungl. Hofleverantör

A.-B. ÖSTLIND & ALMQUIST

Piano- & Orgelfabriker, Arvika.

Högsta utmärkelser å senare årens världsutställningar för

FLYGLAR: PIANINON: ORGLAR

i täflan med olika nationer.

22,000 instrum. i bruk. Begär prisk.

Göteborg, Kungsgatan 15. **Stockholm,** Drottninggat. 23.
Malmö, Baltzarsgatan 42.

Filialförest. i Stockholm: Musikdirektör **Carl Bohlin.**

Bästa klappkameror 9×12 cm.
äro
Stölma I à kr. 26:-
med Special-Aplanat o. Singlosiutare
Stölma II à kr. 48:-
med Extra-Rapid-Aplanat o. Variosiutare
Stölma III à kr. 88:-
med Dubbel-Anastigmat o. Ibsosiutare
Rikt illustrerad katalog, gratis och franko
Stölten & Simmonsen, Malmö
FOTO-HANDELSHUS

Enligt intyg af prof. Alfred Pettersson, D:r K. G. Kuylenstjerna, D:r Åke Melin m. fl. fackmän är SASOL öfverlägset alla andra antiseptiska medel och konc. munvatten.

SASOL

SASOL användes å statsmedicinska anst. bakteriol. afdeln., allm. barnhuset, en del sjukhus och kliniker samt af enskilda läkare, veterinärer o. tandläkare.

Ogiftigt. Allsidigt användbart.

Säljes å apoteken och i välsorterade affärer i originalfl. à kr. 2: — och kr. 1: —.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERSKOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg. 37. Expeditionstid kl. 9—4, lördagar 9—2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor!»

FÖR EN FRISK och ordentlig bättre flicka finnes plats som barnsköterska hos god familj i Småland. Bästa rek. och vana att handhafva barn fordras. Svar med foto och lönepret. insändas märkt »15/11» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b

UNG, BÄTTRE FLICKA, som på egen hand kan sköta hushållet för 1 à 2 personer, erhåller 1 Dec. plats hos ungherre på landet nära stad. Svar med betyg och foto till »Bra plats», Iduns exp., f. v. b.

BARNFRÖKEN, helst tyska, som talar svenska hjälpligt önskas i början af december uti ämbetsmannafamilj i Stockholm för 4 barn alla i skolåldern. Den sökande skall se till barnen och deras kläder, städa deras rum och vara kunnig i sömnad. 2 jungfrur finnas. Löneanspråk och ref. sändas till »Familjemedlem», under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

HUSFÖRESTÅNDARINNA, bild., barnkär, fullt kunnig i ett hems skötande samt med goda betyg från innehafda platser erhåller anställning. Betyg och porträtt torde företes å Fredrika Bremer Förbundets Byrå, Klarabergsgatan 48 kl. 12—4.

LÄRARINNA i prästhem nära järnvägsstation i vacker trakt i Norrland sökes under tiden 15 Jan.—1 Juni 1913 för isynnerhet 2:ne flickor, hvilka till hösten skola söka inträde i flickskolans 6:te eller 7:de klass. Sökande, som bör äga god förmåga och vana samt godt sätt att undervisa har att med betyg, rekom., refer och löneanspråk anmäla sig före 1:ste inst. Dec. hos komminister Per Hedlund, Torpshammar.

HUSHÅLLSFRÖKEN, duglig, anspråkslös, godlynt, omkr. 30 år, önskas. Svar t. »Prästgård», post restante, Mariefred. Betyg, referenser, foto, uppgift om löneanspr. o. familjeförhåll.

SJUKSKÖTERSKA önskas senast den 1 dec. för Säffle köping och By förs. Lön: 65 kr. pr månad jämte bostad och vedbrand. Ansökan sändes till folkskoleinspektör Gunnelius, Säffle.

LÄRARINNA. Undervisningsvan ex. frisk enkel flicka, helst musikalisk, kompetent att undervisa och leda tvenne flickor, som läsa 3:e kl. kurs får plats i jan. 1914. Svar med ref. och foto till »Disponenthem på landet», Rögle p. r.

ANSPRÅKSLÖS LÄRARINNA erhåller plats, att undervisa 12-årig flicka, i vanliga skolämnen o. handarbeten. Adr. Fru M. Bauer, Jägersberg pr Ljungbyhed.

SJUKSKÖTERSKA eller elev med någon vana, helst kristligt sinnad, erhåller plats att vårda en bröstsjuk gosse. Svar till »17 år», Töreboda p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA med godt sätt mot kunder erhåller plats i juvelerareaffär. Svar med foto till Box 14, Simrishamn.

I LANDTHUSHÅLL där husmoder saknas erhåller ordentlig, yngre, bildad men anspråkslös flicka, helst äfven musikalisk, plats som hushållerska. Foto och ref. sändas till V. L—n. Kummelby.

ENKEL FLICKA, van att läsa m. barn i 8—10-års ålder samt villig deltaga i lättare göromål. Betyg o. foto till Fru E. Bremer, Thorslunda, Knifsta.

Nyinrättade sköterskетjänsten

vid Aspa Epidemisjukhus är till ansökan ledig. Ansökningar, ställda till sjukhusstyrelsen, mottagas af Doktor Alfred Eriksson, Ludgo, som lämnar vidare underrättelser. Riks Aspa 9.

Thé-Firma

söker privatpersoner till försäljning i hemmen af förstklassigt témärke. Hög provision. Godt tillfälle till biförtjänst. Svar till »L. M. & C:o», Iduns exp., Stockholm.

Vid Avesta kommunala mellanskola

är en ord. lärarebefattning manlig eller kvinnlig i tyska och engelska ledig att tillträdas från och med vårterminen 1914. Vederbörliga ansökningshandlingar, ställda till skolstyrelsens ordf., skola vara insända före den 1 dec. d. å. Avesta den 29 okt. 1913. STYRELSEN.

PLATSSÖKANDE

UNG, BILDAD FLICKA, som aflagt realskoleexamen samt kunnig i alla inom hem förekommande göromål önskar plats som hjälp och sällskap åt liten familj eller ensam dam. Lön önskvärd. Svar till »A. C. M. 21 år», Arboga p. r.

FLICKA med flerårig praktik i sinnessjukvård önskar plats att sköta ensam herre eller dam. Goda ref. finnas. Svar till »Pålitlig», Stenstorp p. r.

NORRLÄNDSKA, huslig och barnkär, önskar mot mot fritt vivre (event. mot någon betalning) plats som hjälp och sällskap i bättre familj där jungfru finnes. Tacksam för svar till »Familjemedlem E. E.», Brunflo p. r.

UNG FRU af god familj önskar plats som hjälp och sällskap. Talar flytande engelska, har god smak och är kunnig i sömnad, frisering o. d. Är villig deltaga i hushållsgöromål. Svar till »24 år 1913», Iduns exp. f. v. b.

EN ORDENTLIG OCH PÅLITLIG flicka söker plats nu eller 1 dec. att förestå hushåll för ungherre eller som kokerska i privat familj, fina rekommendationer finnas. Svar till postfack 8, Kinnarp.

FLICKA som genomgått ettårig kurs i sjukvård önskar plats nu genast i familj. Svar till »Hega», Skövde.

LÄRARINNA med håg för husliga sysslor önskar under ferierna plats som biträde och hjälp i familj. Svar märkt »Dora», Knarsta, St. Mellösa.

UNG BILDAD TYSKA söker plats i fin familj. Villig att undervisa i språk och musik samt äfven deltaga i lättare hushållsgöromål. 1:ma ref. Svar till »G. L.», Iduns exp.

UNG LÄRARINNA, som tjänstgör i mindre folksk. och genomgått privatelementarskola samt tvåårigt småskolesem., önskar i stad eller annat samhälle, där förb. skola ej finnes, läsa med några nybörjare, som önska erhålla privat undervisning. Svar emotses tacksamt till »V. T. 1914», Iduns exp. f. v. b.

KAMMARJUNGFRU, skicklig i frisering samt fullt kompetent i såväl kläd- som linnesömnad, van vid resor i in- och utlandet, önskar plats i Stockholm. Innehar för närvarande plats å högadligt gods i Skåne, och kan lämna de bästa ref. Svar emotses tacksamt under adr. »26 år», Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

UNG bildad flicka önsk. pl. som sällskap och hjälp hos en am dam eller familj i mellersta Sverige. Kunnig i handarbeten och hushållssysslor. Vid lön fästes intet afseende. Svar till »Medlem af fam.», Iduns exp., f. v. b.

TILL LANDET i större hem önskar 32-årig duglig flicka komma som hjälp o. sällsk. Ingen lön, endast fritt vivre, fri resa och ett vänl. bem. fordr. Sök. är skicklig i finare matl. o. bakn. rask och ord., mycket pålitlig. Kan på egen hand förestå större finare hem, om så fordr. Tacks. för svar till »Praktisk och duglig», Iduns exp., f. v. b.

EN BÄTTRE FLICKA, van vid hushållsgöromål, önskar plats i familj som husmoders hjälp och sällskap. Lön önskas. Svar till »18 år» Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

22 ÅRS FLICKA af god familj önskar plats i midten af Nov. i bättre hem, (hälst i mellersta Sverige) att gå frun tillhanda eller som hjälp och sällskap. Är kunnig i handarbete och enkel sömnad. Någon lön önskvärd. Svar till »Bohuslänska» Käringö, p. r.

SOM HUSMORS verkliga hjälp i godt hem där jungfru finnes sökes plats af bättre, hushållsvan flicka. Kunnig i matlagning o. s. v. Goda betyg. Svar »Omtänksam, duglig», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

UNG SLÖJDLÄRARINNA söker plats i hushålls- eller folkhögskola. Har äfven genomgått växtfärgningskurs. Rek. finnes. Svar till »Intresserad», Piteå, p. r.

PLATS som husföreståndarinna önskas af en bättre medelålders flicka. Flerårig erfarenhet i ett hems skötsel. Goda rek. Svar till »B. H.», Snällpostens kontor, Malmö.

I BÄTTRE HEM önskar ung flicka plats nu genast att gå frun till handa. Något kunnig i sömnad, är äfven kunnig i kamning. Svar till »Ung flicka 1913», Allm. tidn.-kont. Gust. Ad. torg, Stockholm.

Ung, elementarbildad flicka

som genomgått kurs vid sällskapet Barnavård önskar plats. Goda rekommendationer från föregående anställning. Svar emotses tacksamt till »Familjemedlem», Knifsta p. r.

Bättre flicka

om 20 år af god familj önskar plats å herrgård eller prästgård att vara som sällskap och hjälp, gärna där barn finnas. Vid lön fästes mindre afseende, blott ett vänligt bemötande. Svar märkt »Bättre flicka», Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

INACKORDERING för barn på 3—8 år i läkarfamilj som sällskap åt egna barn. Sköterska. Riks. Ulriksdal 49.

SVENSK, bosatt i utlandet och som vill tillbringa ett par vintermånader i hemlandet, önskar inackordering i god familj eller i pensionat i Norrland, där tillfälle gifves att deltaga i ett äkta svenskt vintersportlif. Landet föredrages. Vid priset fästes intet afseende. Svar till »Ungherre 31», Iduns exp. f. v. b.

HERRAR GODSÄGARE med fruar. Ungherre, stockholmare, önskar för rekreation och ett sundt landtlif inackordering i gemytlig familj på gods eller gård åt landet. OBS.! Inackorderings och hvilohem göre sig ej besvär. Annonsören skicklig amatörfotograf. Svar till »Vildmarkslif», Iduns exp., Stockholm.

FRAU L. CREUTZBURG emottager i sitt hem i Georgenthal bei Gotha en eller två svenskor, som önska lära tyska språket. Ref. Amiralskan Lindman, Fru Tamm, Färöö. Närmare gm Frkn Piehl. Rt. 38 73. A. T. 77 08.

SOLHEM, asyl för obotligt sinnessloa, mottager till vård sjuka. Pris moderat. Läkare dr C. Dahlbom. Hvetlanda. Närmare gen. föreståndarinnan Fru Agnes Stafsberg, adr. Säfsjö.

Inackordering i Paris.

Madam Le Breton, 54 Boulevard Maillot, Neuilly-Paris, emottager ett fåtal unga flickor. Familjelif. Goda franska lektioner, ständiga konversationsmöjligheter. Komfortabel installation. Badrum. Utsikt öfver Boulognerskogen. Moderata villkor. Ref. Generalkonsul G. Nordling, Paris.

Syster Elsas

Expektations- och Förlossningshem erbjuder blifvande mödrar ogenerad vistelse samt största möjliga garantier för lycklig nedkomst.

☞ **Syster Elsas Spädbarnskrubba rekommenderas.**

Tag reda på dess ändamål och betydelse. Förfrågningar adresseras Syster Elsas Förlossningshem, Örebro. (Rikstelefon 250 Örebro.)

PHILIP HOLMQVISTS Handelsinstitut, Göteborg. 300—400 elever årl. 15—20 akademiskt och praktiskt bild. lärare. Begär vårt 40-sid. ill. program. ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT. BANKKURS

Höstterm. börj. 15 aug.; vårt. 14 jan. **Sommarkurs 2 maj—31 juli.**

Karaktärstolkningar lämnas gratis åt alla läsare som skrifva per omgående.

Professor Clay Burton Vance, den berömde Parisiske professorn i ockultism, lämnar råd gratis angående Edra affärer, stundande ombyten, sysselsättning, vänner, ovänner, samt hvad Ni bör göra för att blifva framgångsrik.

Att kunna förtälja förflutna såväl som nu inträffande samt kommande händelser i lifvet af hvilken som helst person ur den stora allmänheten är ingen lätt sak, men ingen tycks vara mera angelägen att bevisa sin förmåga häruti-nnan än Prof. Vance.

Då han blef ombedd att förklara hvilka metoder han använde vid utföranden af sina beräkningar, svarade Prof. Vance:

»Lika säkert som månen har tillräcklig makt öfver hafvets väldiga vattenmassor för att kunna föranleda ebb och flod, utöfva planeternas lägen vid tiden för individens födelse ett direkt inflytande på hans eller hennes lif.

Min metod att tolka karaktärer samt gifva råd är baserad på detta faktum i förening med individens handstil.»

Tusentals personer i alla samhällsklasser hafva dragit fördel af denne mans råd. Han förklarar hvad Ni duger till, och huru Ni kan bli framgångsrik. Han nämner Edra vänner och ovänner samt utpekar de goda och de dåliga perioderna i Edert lif.

Hans skildring af förflutna, nu inträffande samt kommande händelser kan ej annat än förvåna och hjälpa Eder. Allt hvad han behöfver är Ert namn (skrifvet af Er själf), Edert födelsedatum och kön för att hjälpa honom i hans arbete. Pengar behöfs icke. Nämn denna tidning, så får Ni en proftolkning gratis. Om Ni önskar draga fördel af detta ovanliga anbud, samt skaffa Er en öfversikt öfver Edert lif, så behöfver Ni blott skicka Ert fullständiga namn och Er adress jämte datum, månad och år för Eder födelse (allt sammans klart och tydligt skrifvet). Säg också om Ni tituleras Herr, Fru eller Fröken samt afskrif följande vers i Er egen handstil:

»Edert geni är underbart,
Det är hvad alla skrifva
Tolka mitt lif och säg mig snart,
Hvad skall af min lefnad blifva?»

Om Ni önskar, så kan Ni bifoga 50 öre (i Ert eget lands frimärken) för att täcka porto och kontorsomkostnader. Adressera Ert bref till Clay Burton Vance, Suite 9083, Palais Royal, Paris, Frankrike. Skicka ej mynt i Ert bref. Brefportot till Frankrike är 20 öre.

Margareta Slöjd- och Husmodersskola har till uppgift att praktiskt utbilda kvinnor såväl för enklare som större och mera kräfvande hem. Upplysningar och prospekt från skolan. Postadr. Filipstad. Rikst. 246.

Andrea Eneroths Handarbetsskola,

Kommendörsgatan 32, 1 tr. Allm. Tel. Österm. 16 18.

Extra kurs i **praktisk klädsömnad** pågår till den 16 dec. Anmälan dagl. 12—1.

Kvinnliga trädgårdselever

mottagas vid **Torshäll, Leksand.** Kurs 1 april—1 nov. Prospekt på begäran.

Lillie Landgren. ***Märtha Philip.***

Vinterkurser på Nääs

15 januari—26 februari 1914.

Handarbetskurs. Väfkurs. Teckningskurs. Därjämte gymnastik, lek och idrott. Prospekt sändes på begäran.

August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda station.

Lektioner i Linnesömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan tråckling. Under okt., nov. äfven aftonkurser.

Karin Egnér. ***Eva Egnér.***

R. T. 35 30. ***Sibyllegatan 36, Stockholm.*** A. T. 210 04.

Alla, som studera pianospelning,

böra betänka att pianospelning består af muskelrörelser, och att graden af muskelkontroll bestämmer den grad af teknik som kan uppnås.

Alla stora pianister äga en fullkomlig muskelkontroll.

Sådan muskelkontroll har hittills ernåtts endast genom timslångt öfvande dagligen under många års tid.

Forteinstitutet i Göteborg meddelar per korrespondens undervisning efter ett system, som sätter enhvar i stånd att genom några minuters öfningar dagligen uppnå absolut muskelkontroll på endast några månaders tid.

Om Ni tagit lektioner någon tid, men önskar att med mindre arbete göra mycket snabbare framsteg än hittills, så skrif till **Forteinst tutet, Göteborg,** och medsänd 20 öres porto, då Ni erhåller ett häfte "Om muskelkontroll och pianoteknik", hvari detta system är närmare förklaradt.

Detta system öppnar vägen för enhvar att uppnå snart sagdt hvilken grad af teknisk färdighet som helst.

UNGDOM!

En tryggad framtidsplats

kan endast den vara viss att erhålla, som förskaffat sig

Fackbildning.

"Vad skall jag bli?" är en fråga, som framställes av tusenden. ***Bliv specialist!*** ty den, som verkligen kan *en* sak eller *ett* yrke väl, har hundrade gånger större framtidsutsikter än den, som kan hundrade saker dåligt.

Katrineholms Praktiska Skola

bibringar *fullständig fackbildning* inom en mängd ekonomiskt givande områden

Tekniska skolan utbildar kompetenta ingeniörer, verkmästare, arbetsledare, maskinister, ritare och montörer Avgående elever erhålla med lätthet platser, enär skolan åtnjuter herrar arbetsgivares förtroende. *Den största enskilda tekniska skola i Skandinavien* med fem fackskolor, nämligen för *mekaniska, elektrotekniska, byggnads-, väg- och vattenbyggnads-* samt *kemiska* facken. Undervisningen handhaves av högre tekniskt bildade ingeniörer.

Handelsskolan utbildar kompetenta bokhållare, kontorister, handelskorrespondenter, stenografer, bankmän och maskinskrivare. Akademiskt bildade lärare.

Juridiska seminariet utbildar länsmän, polismän, advokater, utredningsmän etc. samt rekommenderas därjämte åt personer, som önska förvärva allmän juridisk bildning, insikt i stats- och kommunallagarna m. m. Seminariet förestås av högre akademiskt bildad jurist.

Realskolan för fram till realskoleexamen på tre terminer ($1^1/_2$ läsår) med folkskolan som bottenskola. Undervisningen handhaves av skickliga, erfarna, akademiskt bildade lärare. Under innevarande år hava, med ett undantag, alla skolans privatister, som deltagit i prövningen, avlagt realskoleexamen.

Förberedande seminariet bereder med stor framgång till inträde i statens folkskoleseminarium. Skickliga och erfarna lärare. Utmärkta resultat.

Hushållsskolan utbildar kompetenta husmödrar, husföreståndarinnor, hushållerskor och kokerskor samt förmedlar förmånliga platser åt avgående elever. Undervisningen handhaves av 8 erfarna, fackligt bildade lärarinnor.

Slöjdskolan bibringar undervisning i allehanda sömnader, brodyrer, enkla och konstvävnader, läderplastik och gyllenläderarbeten, knyppling, *gobelinvävnad* m. m. Utbildar kompetenta slöjdlärarinnor.

Musikskolan utbildar orgel- och pianospelare. Undervisning meddelas även i violin, kontrabas och klarinett samt sång.

Elevarbeten från olika avdelningar hava blivit prisbelönta vid flera utställningar i in- och utlandet.

Endast skötsamma och flitiga elever, vilka med allvar önska komma fram i livet, äro välkomna, och dessa garanteras även full kompetens till självförsörjning

Skolan ombesörjer omväxling i det trägna studiearbetet genom samkväm med föredrag, sång och musik, genom angenäma utflykter, lekaftnar etc., allt under skolans kontroll.

Elevantalet uppgår till 5- à 600 årligen, representerande alla samhällsklasser och alla landskap i Sverige samt även andra länder, såsom Danmark, Norge, Finland och Amerika m. fl.

Prospekt och årsredogörelse sändas mot dubbe't porto.

Nya kurser börja inom alla avdelningar den 10 jan.

Klipp ur närstående annons i dag och insänd densamma med angivande av den avdelning, för vilken prospekt önskas.

Katrineholms Praktiska Skola,
Wilh. Mannegard,
Rektor.

Katrineholms Praktiska Skola, Katrineholm!
Sänd omgående Edert prospekt över
..... *avdelningen.*
.....
(Namn.)
.....
(Adress)

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Göteborgs Gymnastiska Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg,
längsta o. fullständigaste specialkurs i ***Sjukgymnastik*** o. ***Massage.***
Begär prospekt!

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt! Stockholm. Mästersamuelsgatan 70.

EMMY GIHL
(f. d. Sophiasyster)
har från 1 okt. 1913 Sjuksköterskebyrå
Östermalmsg. 86, 3 tr. hiss (vid Odeng.)
Anskaffar examinerade sjuksköterskor och biträden till sjukhus, privatvård, sanatorier, läkareemottagningar samt uthyr sjukvårdsartiklar.
R. T. 152 93. A. T. 211 30.

Crème Idéale
(Majorskan Edmann, Varberg)
är en förnäm hudcrème, den förskönar i högsta grad hy, händer, hals, utsökt i doft, snöhvit och oföränderlig.

Poudre de Riz Idéale
är det mest förtjusande af alla poudre.
Förnämsta Parfymaffärer.

Mot grått hår!
Härmed meddelas ärade kunder, att det utmärkta och mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förut tillhandahållits i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsgatan 5, hädanefter fås under adress Firma Fanny Gelin, Norrviken. Riks. tel. Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt

Damer!
Innan Ni göra något för Eder hy, hänvänd Eder förtroendefullt till Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan 21, Sthlm, där Ni kunna diskret erhålla enastående och oskadliga medel, som verkligen förskönar hyn.

Afmagringstvål,
— absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4.50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21.

Ferrin

Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

EAU DE QUININE
KRONAN AF ALLA HÅRVATTEN
ED. PINAUD
18, PLACE VENDÔME PARIS
Bevarar o. stärker hårväxten.
FÅS ÖFVERALLT ED. PINAUD

H·G·SÖDERBERGS IMPORT A.B.
1MA ANTRACIT, HUSHÅLL-SKOL & KOKS

Riks. 5914, 3092, 575, 11809, 11812 · ALLM. 451, 3092, 1282, 2582

VINOLIA
Tvålar. Parfymer och Toalett-Artiklar.

De som med rätta äro stolta öfver sin blomstrande hy använda Vinolia, ty de veta, att Vinolia aldrig kan skada densamma, utan endast verka välgörande.
V 149

Vinolia Generalagentur:
Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. Dj.

Fru Fr. Wendrichs
Créme d'Orient
och Frkn E. Wolstrups
Badvatten
och öfriga preparat fås i Stockholm efter firman Fanny Gelins Parfymmagasins nedläggande endast i Frk. Anna Carlssons Parfymaffär, Hamngatan 12.
Fru Fr. Wendrichs Filialklinik,
E. Wolstrup,
Norra Vallgatan 34, Malmö.

MOMENTAN. Bästa färgmedel för **hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats.**
Ziwertz Eftr., Göteborg,
Återförsäljare rabatt.

Förnämsta medel att skydda huden och bevara hyns friskhet är
Oatine-Crème
— en kraftig, snöhvit naturprodukt af ren hafre. Äkta Oatine-Crème i hvit burk med grönt lock från The Oatine C:o, London, säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. per burk. Oatine-Crème, -Tvål, -Puder o. -Balsam finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsgat. 16 o. Drottninggatan 63 Stockholm.

Besvärande hårväxt
borttages bäst genom
Macmillan & Arthurs
Före Efter
EPILATOIRE.
Depôt hos A. W. NORDING, Sthlm. Biblioteksg. 11, Birgerjarlsg. 16, Drottningg. 63.

Är Ni en intresserad
KVINNA?
Klipp i så fall ut nedanstående kupong och sänd till närmaste bokhandel.

Var god sänd mig mot postförskott:
1 ex. av Elin Wägners nya roman
Helga Wisbeck
Prakt. läkare.
4.50.

Nytt i bokhandeln!
Bland svarta och hvita i Sydafrika.
Intryck och anteckningar af
Lotten Reuterskiöld.
Med illustrationer.
Pris kr. 2.75.
A. V. Carlsons Bokförlags-A.-B.

Prenumerera på Idun!

Tag vara på de öfvertryckta spårvägsbiljetterna!
Mot 10 st. med siffror öfvertryckta kvitton och öfvergångsbiljetter erhålles
Joh. Lundström & Co. A.-B.
Kungl. Hofleverantör.
Anthracit
Hushållskol
Cokes Briketter.
ett *gult* spårvägskort å vårt hufvudkont. Skeppsbron 18.

Köttsoppa

bereder man bäst af MAGGIS Buljong-Tärningar

Läs detta:
Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förväxlad med dessa. En annonsör uppgifver sig till och med äga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp
mot Engelska sjukan och Barnförlamning,
så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härleda sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, slem stockar sig i hufvudet, mage, leder,** som medför en ryslig **kläda, utslag, lederna** blifva **styfva,** stockar sig slemmet på strupen kallas det **struma.** Sneda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intyg.
HANNA BENGTSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 53 68.

Lättantändliga vekar enligt svenskt patent N:o 16705

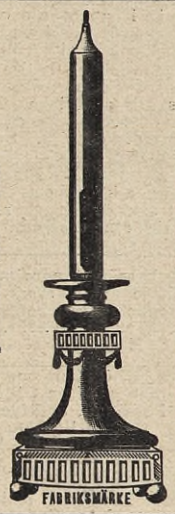

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Annonsera i Idun!

KORSETT-NYHETER!

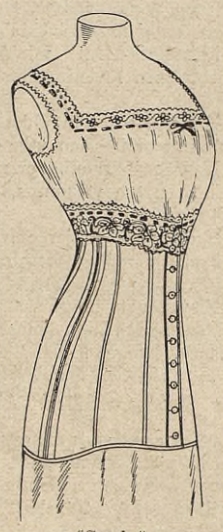

"Sonja".

"Sonja"-Korsetten.

Denna korsett är en s. k. halfkorsett, särskildt lämplig för damer, som ej tåla tryck af planschett och fjädrar. Praktiska korsetter då de lätt kunna tvättas.
Sonja A. Prima tjock satin, Kr. 2.75, hvit. Försedd med lösa uttagbara fjädrar.
Sonja B. Prima batist, Kr. 3.35, ljusblå. Försedd med snoddremsor och aluminiumfjädrar.
Sonja C. Packumväfnad, Kr. 2.60, hvit. Försedd med strumphållare fram.
Sonja D. Extra prima garn, Kr. 3.65, färgad drell, ljus lila. Af slitstarkaste kvalité. Extra lång nedtill.
Storlekar 56—80.

"Viktoria"-Korsetten.
Sista parisernyhet.
Gifver figuren en slank och rak hållning.
Bemärk strumpebandens kryssvisa facon, hvilket förhindrar planschettens slitning och låter den fjäderfria delen af korsetten sitta spänd öfver höften.
Viktoria A. Prima batist, Kr. 6.50. I hvit och ljus lila.
Storlekar 51—80.

Till landsorten mot postförskott + porto.
Vår illustrerade priskurant, innehållande 35 olika korsetter, sändes vid efterfrågan **gratis** och **franko.**

"Viktoria".

Kyrkog. 32, A. JÖNSSON & Co., GÖTEBORG.

Alltid veckans bästa nyheter!

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1913.